

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:
4-hatásos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryftár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, május 24.

Mai számunk főbb közleményei:

A kormány programja.
Kereskedők háza az Óvár-téren.
Választási mozgalmak.
Az új főorvos.
Politikai harcok Aradmegyében.
Vallott a fojtogató-bandavezér anyósa.
Tisza, Andrássy, Justh.
Hofrichter — főtárgyaláson.
Tanköltevény.
József főherceg és Mihálovics százados.
Budapesti szerelmek.

Miniszteri beszédek.

Arad, május 23.

A magyar politikának súlyos napja volt tegnap, az utolsó előtti vasárnapon, a mely a képviselőválasztásokat megelőzte. A beszédek közül, a melyeket e napon tartottak, a politikai köröket főként a kormány három tagjának, Khuen-Héderváry Károly miniszterelnöknek, Hieronymi Károly kereskedelemügyi és Lukács László pénzügyminiszternek nyilatkozatai foglalkoztatják.

Khuen-Héderváry Károly a főváros negyedik kerületében, mint e kerület képviselőjelöltje tartott nagyobb-szabásu programbeszédet. A miniszterelnök Deák Ferenc politikájához tért vissza, s e politikával kapcsolatosan a forradalmi szellemről szólt, a melyet azzal szembe szoktak állítani. Hangsúlyozta, hogy már az 1867. utáni negyvennyolcas párt elfogadta azt az

elvet, hogy az ország békés fejlődése érdekében a forradalmi szellemet ki kell küszöbölni az országból. S azután rátért az obstrukcióra, a mely egyik formája volt a „modern revolúciónak”, amelyben a dicső ősök példája után talán olcsóbban gondoltak forradalmat csinálni. Az obstrukció elítélése után a miniszterelnök az ország pénzügyi züllöttségéről szólt. A koalíció gazdálkodása, a mely nem elégedett meg az egyre fokozódó igények kielégítésével, hanem a maga népszerűségének emelésére az étvágyat egyre felingerelte, — négy év alatt negyven százalékkal emelte az ország kiadásait. A miniszterelnök végül utalt azokra az áldozatokra, a melyeket a hadsereg harc képessége érdekében az országnak meg kell hozni. A miniszterelnök a Deák Ferenc politikájához való visszatérés gondolatát fejtette ki lelkes, nagy hatást keltett befejező szavaiban.

Hieronymi Károly Iglón a koalíció kereskedelmi politikáját vette éles, találó bírálat alá. Kimutatta, hogy az államvasutakra a koalíció uralmának első három évében semminő beruházás se történt. Helytelennek mondta az új ipartörvény tervezetét, amivel csak megerősítette az ország ipari és kereskedelmi köreinek e törvény-tervezettel szemben való, ismert állásfoglalását. Hangsúlyozta a miniszter, hogy a munkásbiztosításról szóló törvényt sürgős revízió alá kell venni.

A politikusoknak legtöbb anyagot bizonyára Lukács László pénzügyminiszter körömbányai beszéde fogja adni. Megszokták, hogy a kormány tagja és a többi miniszterek között ellentéteket keressenek s az ellenzéki sajtó e sportja bizonyára a körömbányai beszédben is mezőt fog keresni. Az obstrukció fölött való állásfoglalás tekintetében semmiesetre se lehetett ez a kontroverziát fölfedezni. Érdekes volt, hogy Lukács László, akit szeretnek, a múlt emlékei kapcsán, ma is Justh Gyulához közel állónak tekinteni, „nemzeti szerencsétlenségnek és hazaellenes bűnnek” bélyegezte az obstrukciót, amelyet Justh Gyula hirdet. Csupán azt tette hozzá, hogy az obstrukció letörésére szükséges eszköz olyan legyen, hogy azt az egész közvélemény támogassa. A pénzügyminiszter a választójog retormálásáról is nyilatkozott, amelynél — ugymond — arra helyezi a legnagyobb súlyt, hogy annak nem szétszakító, hanem erőegyesítő hatása legyen. A miniszter beszédje végén új pártalakulás eszméjét hangoztatta, amely kiküszöböli a 48 és 67 közötti ellentéteket. A miniszter végül még egy pontban szembe helyezkedett Justhékkel: a jegybank kérdésében. Kereken és határozottan kijelentette, hogy a jegybank mai rendszere annyira megfelel a paritás követelményeinek, hogy azon semmi változtatni vagy javítani való nincsen.

Rajzok.

Írta: Alfréd Capus.

I. A szegényeket gyámolító egyesület.

Az irodafőnök: Mit akar?
Egy rongyokba burkolt férfi: Segítséget, ha lehetne... Különben éhen halok.
A főnök: Hol vannak a papirjai?
A férfi: Miféle papírok?
A főnök: Nos, azok a papírok, amelyek igazolják, hogy éheznek. Van talán valami ajánló levele?
A férfi: Nincs.
A főnök: Nem ismer egyetlen képviselőt, egyetlen városi tanácsost sem? Kerületi előjárót sem? Melyik kerületből való voltaképp?
A férfi: Nem tudom.
A főnök: Hol lakik tehát?
A férfi: Nincs otthonom.
A főnök: Nincs otthona? És mi a foglalkozása? Hm... Tehát foglalkozása sincs?
Ugy, kedvesem, akkor menjen előbb a kerületének a rendőrkapitányságához és állíttasson ki magának egy hatvan centim-es bélyeggel ellátott igazolványt, a melyből kitűnik, hogy ön tényleg éheznek. Akkor majd kap segítséget.
A férfi: Azt hittem, hogy a nyilvános segélyegyesületnek...
A főnök: A nyilvános segélyegyesületek érdekesebb szegénységi esetekkel vannak elfoglalva... (Belép egy elegánsan öltözött ur. Köszön a főnöknek.) Látja, ez már az érdekesebb, tisztességesebb szegények közül való... Jólérzi magát, Dupont ur? (Kezet fog vele.)

A segélyért jön, nemde? A felesége is egészséges? Az igen örvendetes... Mi van a hóna alatt?

Az ur: Egy osomó spárga. Az imént vettem. Mindnyáján szeretjük a spárgát.

A főnök: A spárga remek étel. Hát ebben a kis esomagban mi van?

Az ur: Kalács a kicsinyek számára. Sosem akarnak egyebet enni, mint kalácsot.

A főnök: Itt az utalvány a segélyhez. (Az első szegényhez.) Vegyen példát erről az úrról. Legyen tisztá, öltözködjék csinosan... Manapság már nem divat rongyokban járni... És ha már nem lesz egy kis félretett pénze, akkor jöjjön hozzám. Akkor majd biztosan számíthat egy kis heti segélyre. (Elbocsátja.)

II. Az ideális parlament.

Az elnök: Napirendre a mélyen tisztelt kollegánk, Durand ur által beterjesztett törvényjavaslat tárgyalása van kitűzve.

Durand ur: Szót kérek. Egy csoport pénzügy- és a magam nevében felajánlok minden képviselőnek, aki a javaslat mellett szavaz, ezerötszáz frankot.

Egy hang: Kevés. (Tetszés több felől.)

Durand ur: Akkor adjon ön többet.

Egy másik hang: Nevetségesen kevés.

Az elnök: Kérem ne tessék a szónokot közbeszólásokkal zavarni. Ha érveiknek kifejezést akarnak adni, szíveskedjenek azt az emelvényről tenni.

Gobert ur: Szót kérek.

Az elnök: Tessék.

Gobert ur: Nem ismerem azokat az indokokat, melyek tisztelt kollégámat, Durand urat arra birták, hogy ebbe az ügybe direkt uton befolyjék és nem is akarom őket ismerni. A magam részéről kötelezem magamat, hogy annak, aki az ellenjavaslata szavaz, kétezer frankot, mond kettőezer frankot juttatok. (Élénk mozgólódás.)

Egy hang: Ez már külön beszéd.

Durand ur: Felajánlok kétezerötszáz forintot a saját indítványom mellett. (Éljenzés.)

Gobert ur: En meg háromezret az ellenindítványom mellett!

Durand ur: Akkor én négyezret!

Gobert ur: En meg négyezerötszáz!

Durand ur: Engem nem lehet megfélemlíteni. Ötezeret mondok. (Tartós mozgás.)

Az elnök: Senki többet? Kimondjuk az ötezeret a Durand javaslatára mellett?

Gobert ur: Ötezerkét száz!

Durand ur: Hatezer! (Tetszés.)

Az elnök: Senki többet? ... Tehát, először ... másodszor ... és harmadszor! (Megrázza a csengőt.)

(Durand urat minden oldalról melegen üdvözlők.)

Wilson ur: Szót kérek, hogy nyilvánosan protestáljak az olyan eszközök ellen, amelyek itt a képviselőházban fenyegetőleg kezdenek tért hódítani...

Az elnök: Megsértette a kollegáit! Ezenel rendreutasítom!

(Leszavaznak a Durand ur indítványa fölött és az indítványt elfogadják.)

A kormány tagjainak beszéde mellett jelentős eseménye volt a politikának Tisza István gróf nyilatkozata, amelyet Halason mondott a munkapárt jelöltje mellett, s amelyben kiméltlenül, a választók lelkesedésének visszhangja mellett ostromozta Justhék könnyelmű, lelkiismeretlen politikáját.

A kormány programja.

Khuen, Lukács, Hieronymi és Székely beszéde.

Távirati tudósítás.

Arad, május 23.

Az utolsó előtti vasárnapot, amelyet már csak néhány nap választott el a döntő csatától, a programbeszéd egész áradatával tették nevezetessé. A kormánynak négy tagja is nyilatkozott. Leghosszabban Khuen-Héderváry beszélt. Érdekes volt Hieronymi kereskedelmi miniszter nyilatkozata is.

A kormányférfiak beszédeit alább ismertetjük:

A kormányelnök programja.

A budapesti Belvárosi Polg. Kör keskeny, folyosószerű dísztermében tartotta meg programbeszédét vasárnap délután Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök. Újabb kormányelnöksége alatt leghosszabb beszéde volt ez a másfélórás programváltás. Tizenegy órakor, mikor Láng Lajos az emelvény széléről megnyitotta a gyűlést, megtelt a terem és Heinrich Alajos oldalán megjelent Khuen-Héderváry miniszterelnök. Fiatalos eleganciával, fehérpetyyes lila nyakkendő-csokorral, mosolyogva közönytget jobbra-balra, kezét fog a vezetőkkel és minden megelőző ceremónia nélkül belekezd programbeszédébe.

(Deák Ferenc és a forradalom.)

— Nem száraz programbeszédet akarok mondani — szólott a miniszterelnök — mert ha ezt tenném, csak ismétlésekbe boosátkozhatnék, vagy talán, ha csak egy-két szó változtatása miatt is, ellentétbe kerülnek régebbi kijelentéseimmel és eredménytelen vitákra adnék alkalmat. Midőn önök előtt, mint a Belváros választói előtt megjelentek, olyan kötelesség háramlik reám, amilyen talán soha ebben az életben. Ennek a kerületnek volt egykor képviselője újabkori történelmünk egyik legnagyobb alakja, Deák Ferenc. És ha én most azt nézem, hogy mit akar ma nemcsak ez a kerület, hanem az egész ország, ez az egész nemzet, akkor úgy látom, hogy minden mellékgondolat nélkül vissza akar térni arra az alapra, amit Deák Ferenc vetett meg. (Helyeslés.)

Deák Ferenc minden alkotása egy szellemi volt áthatva: a békés, nyugodt fejlődés szellemével. Határozott ellenzője volt a forradalomnak és hirdette, hogy a nemzet csak úgy biztosíthatja igaz érdekeit, ha mellőzi minden forradalmi gondolatot, letesz minden forradalmi hangulatról. Így biztosította ő az ország fejlődését és ha sokan azt gondolják, hogy az ország függetlenségét, szabadságát és jogegyenlőségét a negyvennyolcadiki forradalom szülte, hát azok csalódnak, mert a mi jó negyvennyolcban történt, az mind a királyi algyetértésben jött létre.

Ez után az eléggé találó történelmi hasonlat után a koalíciós forradalmáról, a „vér nélküli és olosó forradalomról” emlékezett meg a miniszterelnök. Akár véres, akár vértelen legyen a forradalom — ugymond — az jót soha nem hoz. A modern forradalmak megakasztották a parlamentarizmus munkáját és Deák Ferenc példáját mi akkor követjük, ha nemcsak kerüljük, de teljes bátorsággal szembe is

szállunk ezzel a forradalommal. Ha a legkisebb forradalmi hangulat volna ebben az országban, akkor azzal kénytelenül szembe kell szállni, amint nagyon csendes formában ugyan, de kénytelenül ellensége volt annak Deák Ferenc. Ki kell pusztítani még a gyökereit is, hogy helyükbe az egészséges fejlődés magjait hintsük el. (Zajos éljenzés és taps.)

(A koalíció pusztításáról.)

Megemlékezett azután a miniszterelnök arról, hogyan tette tönkre a koalíció Magyarország hírnevét a külföldön. Nem mesterséges behatások fordították el tőlünk Európa rokonszenvét — ugymond — hanem az, hogy Európa észrevette, hogy mi nem felelünk meg az ország nagy hivatásának. És viszont most, amikor látja a külföld, hogy visszatérünk a béke helyes útjára, nem kell semmi szubvenció, nem kell semmiféle titkos kijárási, Európa rokonszenve lassanként visszatér felénk.

— Rá kell itt mutatnom — folytatta a miniszterelnök — történelmünk másik nagy alakjára: szerencsésen uralkodó nagy királyunkra, aki minden ízében át van hatva Deák Ferenc szellemével. Mihelyt Deák Ferenc kijelölte alkotmányosságunk útját, királyunk lett annak leghűbb öre és nincs senki, aki rámutathatna arra, hogy a most lefolyt nehéz időben ő valaha letért volna az alkotmányosság útjáról. Ellenkezőleg: akkor, mikor mások aláásták az alkotmányt — mert aláasta az alkotmányt az, aki annak működését megakadályozza — akkor ő volt annak védelmezője. Adja az ég, hogy a mi vállalkozásunk meghozza a békés együttműködés örömét nagy királyunknak, akinek mindig csak népe boldogsága volt legfőbb célja.

(A deficit.)

Az államháztartás szomorú helyzetéről szólott azután a miniszterelnök.

— Mindenki tudja, — ugymond — hogy e tekintetben talán egy évtizeddel ezelőtt is Európa mintá-államai közé tartoztunk. Nemcsak, hogy rendezett volt államháztartásunk, de feleslegeink is voltak. És ma már egy nagy negatívummal állunk szemben. Azok, akik előttünk az ország élén állottak, elvesztve a békés fejlődés biztos alapját, mesterségesen akartak erőt szerezni politikájuknak. Meg kellett nyerni a kételkedő lelkeket, kívánságaik teljesítésével, ajándékokkal...

Felkiáltások: Borralalókkal!

... mi által étvágyuk még jobban növekedett. Rövid négy év alatt negyven százalékkal emelkedtek az ország kiadásai, pedig az átlagos emelkedés legjobb esetében öt százalékot tehet ki. Most azután szembe kell mondanunk a nemzetnek, hogy bármilyen jogosak, méltányosak is egyes rétegek követelése, a haza nagy igényeinek érdekében le kell mondanunk azok kielégítéséről. Bizonyára kényelmesebb volt bőkezűen adakozni, mint ezt a nehéz feladatot vállalni. De másrészt a jövedelmek szaporításával ki kell elégítenünk a feltétlen szükségességeket, mert a marazmus, a stagnáció az országra épp oly veszedelmes, mint a pazar bőkezűség. Azért úgy gondolom, hogy e tekintetben évekre szóló programmal kell az ország elé lépünk és tisztáznunk kell majd, hogy miben takarékoskodhatunk és milyen igényeket kell kielégítenünk. (Helyeslés.)

(A hadi kiadások bejelentése.)

A miniszterelnök beszédének egyik legérdekesebb passzusa következett ekkor.

— A nemzet — ugymond — kifelé csak akkor képvisel erőt, ha annak külső jelét is adja. Akkor erős az állam, ha megmutatja, hogy hajlandó áldozatokra is, amelyek szükségesek, hogy saját érdekeit megvédje és betöltsse azt a hivatást, amely reá vár. Ehhez tartozik a hadseregnek olyan állapotban tartása, mely nemcsak az ország épségét biztosítja, de biztosítékot nyújt mindazoknak, akikkel szövetségben élünk, akiknek barátságára számítunk. Nem a király érdeke ez, hanem a nemzet érdeke. És ha átvágyunk hatva attól a meggyőződéstől, hogy ez az ország érdeke, akkor nincs helye a cigánykodásnak; nincs helye annak, hogy apró és értéktelen külsőségekhez kössük azon áldozatokat, amelyeket önmagunktól kell meghozni. A vértelen forradalom megmutatta, hogy

erőszakkal katonai téren sem lehet elérni semmit. Vállaljuk mi szabadon a kötelezettségeket, önállóságunk nem külső jelektől, hanem belső megerősödésünktől függ.

(Az alkotások.)

E hiányok pótlása, az említett feladatok teljesítése után következnek az alkotások munkája. Az alkotások egész sorozatára van szükségünk. Mulasztásokat kell pótolnunk, a modern élet követelményeinek kell eleget tennünk. Mentől hamarabb tudnánk ezekhez hozzá fogni, annál jobb volna. Azért kell ezt kívánnom, hogy az országgyűlés, a mely most össze fog ülni, a nemzet akaratából úgy legyen alkotva, hogy annak működése is biztosítva legyen. Bizom abban, hogy ez sikerülni fog, mert már látom az ország hangulatát. Úgy látom, hogy a nemzet akaratát nem lehet többé meghamisítani.

A kerület érdekeinek, főképp kereskedelmi és ipari érdekeinek istápolását ígérte még a miniszterelnök, majd a másfélórás beszédében elfáradt hangját felemelve, így végezte:

— Mikor Önök közé jöttem, Deák Ferenc alakja lebegett szemem előtt. Az ő példája, az ő útmutatása lesz életem vezetője a jövőben is és ezzel nemcsak az ő hazafiságának hozom meg a magam részéről a kellő áldozatot, de megtisztelni vélem ezt a kerületet is, melynek követe volt Deák és a mely kerület bizalmát csak úgy fogom kiérdemelni, ha legalább részben megtudom közelíteni a nagy férfiú szellemét és működését.

Percekig tartó, zúgó taps követte a miniszterelnök beszédét.

Lukács László beszéde.

A vasárnapi politikai mozgalmak legpikánsabb eseménye: Lukács László pénzügyminiszter körmeobányai beszéde. Mióta miniszter, most beszélt először. Várták, beszél-e Justhéről, a kikkel kormányt akart alakítani, mit mond a deficitről és főleg a kormányról, a melylyel, mint beszélték, állítólag nem a legjobb viszonyban van. Nos, Lukács minderről nyilatkozott. Még pedig pikánsan, ravaszul.

Kezdte a koalícióval, a melyről kegyetlen dolgokat mondott.

— A koalíció működése folytán — ugymond — pénzügyeinkben és gazdasági viszonyainkban igen erős, igen nagy és érzékeny károk estek. Ezekért a károkért én nem vonom felelősségre a hivatali elődömet, akinek nagy tehetségét talán kevesen ismerik úgy, mint én, nem vonom felelősségre őt, de felelősségre vonom azt a rendszert, amely mindenben csak a külsőségeket, a külső látszatot kereste és a látszat érdekében feláldozta a lényegét, a melynek egy ember — legyen bármily erős — ellenállni nem tudott, sőt, amelynek ő maga is áldozatul esett. Ha nézzük a koalíciónak kulturális és vallásfelekezeti politikáját, sajnalattal kell tapasztalunk, hogy törekvése minden téren retrográd irányzatok és a reakció terjesztésére, minden szabadabb mozgás elfojtására irányult. A koalíció alatt a „közállapotoknak olyan súlyos következtetése, amintre nem volt példa az alkotmányosság helyreállítása óta.”

Majd a koalíció bukása után következett tárgyalásokra került a sor, amelyekben Lukácsnak főrésze volt. Ezekről ezt mondja: Ezek a tárgyalások, amint köz tudomásu, nem vezettek eredményre, hogy miért nem vezettek eredményre, talán helyesebb, ha erre az alkalommal nem térek. Részben ingadozás, részben intrikák, részben követeléseknek tulfe szítése, egyezéssel különböző okokból egészben véve konstataálható, hogy úgy a Kossuthal, mint a Justhékkel folytatott tárgyalások részben személyi, részben objektív okok miatt nem vezettek eredményre.

Majd az obstrukcióról és az erőszakról kezdett beszélni. Az obstrukciót elítélte, de azt mondta, hogy ennek oka érthető, mert nem lévén parlamenti váltógazdaság, a kisebbségek elkeserednek.

Az azonban elítélte az erőszakot is, amelylyel az obstrukciót le akarják törni. Önámításnak tartom, ugymond, ha valaki azt hiszi, hogy

egy választás segélyével sikerül egy egész nagy pártot vagy pártokat annyira letörni, annyira kisebbségbe szorítani, hogy azok nem képesek kerékkötőjévé válni a parlamenti munkásságnak, ha ezt tenni akarják. Én az obstrukciót a legnagyobb mértékben elítélem. Mégis azt kell mondanom, hogy az előbb említett körülménnyel számolni kell, mert az erőszakos eszköz segélyével lehet ugyan momentan eredményeket elérni, de hogy annak a hatása állandó legyen, hogy annak a hatása hosszú időre kiterjedjen, hogy az obstrukció letörésére alkalmazott erőszakos eszközt a közvélemény is támogassa, magáévá tegye és helyeselje azt már nem hiszem.

A választójogi reformról kijelentette, hogy egyetért a miniszterelnöknek az országgyűlés első ülésén mondott beszédével, de elismeri a történelmi korlátok jogosságát. A bankról azt mondja, hogy a közös bank hiva, de ha jó megtervezés nem lehetséges, nem fél az önálló banktól sem. A deficit eltüntetésére nehéz lesz Esztendőnk kellenek hozzá. Majd ismét a fuziót, mint a jövő kibontakozás alapját jelölte meg. Nekünk és a jövő országgyűlésnek — ugymond — arra kell törekednünk, hogy az erőket egyesítsük egy új alapon egy új pártalakulás alakjában, tekintet nélkül arra, hogy az illetők azelőtt 67-eseknek vagy 48-asoknak nevezték magukat.

Hieronymi programja.

Igló volt az, amely a kormányznak Hieronymi mandátumával az első helyet adta a parlamentben. Igló most megint a minisztert jelölte, aki vasárnap mondotta el óriási közönség jelenlétében programbeszédét.

Eleintén a parlamenti munka lehetőségéről szölt, elítélte az obstrukciót, amely már tíz éve megakasztja az ország fejlődését, majd beható vitába bocsátkozott Apponyival, aki Pozsonyban a miniszternek a közös vámterületről mondott szavait bírálta és kimutatta, hogy Apponyi „mulatságos” módon érvel és amit a vámkérdésről mond, az egyáltalán nem állja meg a komoly kritikát.

Beszölt az államvasutakról és Kossuthal szemben azt bizonyította, hogy 1905., 1906. és 1907. évben semmiféle beruházás se történt és ez idézte elő, hogy a vasut jóvedelmessége és megbízhatósága csökkent.

Szükségessé mondotta a balkán szerződés életbeléptetését. Hibáztatja, hogy a koalíciós kormány, amely a román szerződést megkötötte, nem merete azt életbeléptetni. A kormány nem fog törvényteleniséget elkövetni, de parlamenti uton arra fog törekedni, hogy a szerződések mielőbb életbe lépjenek.

Hiba volt a koalíciós kormány részéről az is, hogy a tengerhajózási társaságok szerződéseit nem újította meg, mert Ausztria és Olaszország közben óriási módon fejlesztették tengerészetüket. A kormány első dolga lesz a szerződések „egészséges alapon” való megkötése.

Szölt végül a koalíciós kormány iparjogi és munkásvédelmi alkotásairól, különösen Szentrényi legspeciálisabb két művéről, az ipartörvénytervezetről és a betegsegélyző törvényről. A miniszter kijelentette, hogy az ipartörvény tervezete abszolút rossz, amelyet „semmi körülmények között se tesz magáévá.”

A munkásbetegsegélyző törvényről pedig azt mondja, hogy az annyira rossz, hogy „jóformán végre se hajtható.” Sürgősen revízió alá kell vonni. Az volt a baj, hogy a munkások saját szervezeteinek nem engedték át a kérdések legnagyobb részének az elintézését.

Valaki közbeszólt: De ezt Szentrényi nem engedte!

— Mire a miniszter csak annyit felelt:

— Hát persze, ez a baj!

A miniszter, kinek beszédét zajos helyesléssel fogadták, az esti vonattal visszautazott Budapestre.

Székely Ferenc Marosvásárhelyen.

Marosvásárhelyről táviratozzák: Székely Ferenc igazságügyminiszter ma délelőtt 10 órakor ideérkezett. Székelykocsárdig egy küldöttség ment elébe Erődy főispán vezetésével. A pályaudvaron a marosvásárhelyi hivatalnokai fogadták. A miniszter a Transzilvániába

szállott. Délelőtt küldöttségeket fogadott. A vármegyei képviselőtestületet Köllő Ignác alispán, a városit a polgármester vezette. A szocialisták értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a miniszter tiszteletére fáklyásmenetet rendeznek.

Székely Ferenc beszédében a választójoggal foglalkozott és szükségesnek tartotta annak demokratikus alapokon való kiterjesztését.

Kereskedők háza az Óvár-téren.

(Beadvány a városhoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 23.

Az Óvár-tér beépítésének első mozzanatául érdekes határozatot hozott vasárnap tartott közgyűlésén az Aradi Kereskedők Köre. Kimondta, hogy a mennyiben a város a szabályozás előtt álló Óvár-tér megfelelő és kismélt helyén ingyen telket enged át, az Aradi Kereskedők Köre azon díszes külsejű, emeletes épületet emel.

Az erre vonatkozó kérelmet ma délelőtt adta be a kör a város tanácsához. A kérvény a többek között így szól:

Az Aradi Kereskedők Köre tervbe vette, hogy a kör által szolgált célok intenzívebb betöltése, az aradi kereskedők köztevékenységének, társas életének nagyobb fejlesztése és végül a kereskedők humánus törekvéseinek elősegítése céljából a kör részére megfelelő külsejű és nagyságú díszes épületet emel.

E tervünket össze akarjuk kötni Arad városának azon, immár egészen előtérbe jutott akciójával, a mely azt célozza, hogy az Óvár-tér beépítése minél előbb kezdetét vegye s a vashidak szomszédságában mielőbb új városrész bontakozzon ki. A mikor a város eme jelentős törekvéseinek érvényesüléséhez némi részben hozzájárulunk, akkor bizonyára kétszeresen számíthatunk a város intéző köreinek méltányosságára és jóindulatára, a melylyel annak idején az ipartestület, az aradi kereskedelmi és iparkamara s más, közcélokat szolgáló testületek hasonló mozgalmait részesítette.

E méltányosságra s a kereskedők ügyei iránt mindig tapasztalt rokonszenvre számítva, tisztelettel kérjük a tek. Tanácsot, ennek útján pedig a törvényhatóságot: méltóztatásuk kimondani, hogy az Óvár-térnek megjelölt, mintegy 200 négyszögölnyi telkét az Aradi Kereskedők Köre részére, a kör által építendő ház céljaira, ingyen és örökre átengedi, azzal a kötelezettséggel, hogy a kör a ház építését három éven belül megkezdeni köteles.

Ezen épületben lenne egy nagyterem, a kereskedők gyűlései, ünnepélyei és társas összejövetelei céljaira, a kör titkári hivatala és ma is fennálló, állandó, ingyenes kereskedelmi állasközvetítő irodája, a körnek könyvtára, olvasóterme és áramtagyűjteménye, szórakoztató helyiségei, a kör által fenntartott női kereskedelmi tanfolyam és egyéb szaktanfolyamok, továbbá más, a helyi kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak szociális igényeit, szakképzettségüket és istápolásukat célzó, megvalósításra váró intézmények.

A beadvány még arra hivatkozik, hogy a mikor az aradi ipartestület a város által adományozott ingyentelken a maga székházát felépítette, az is jobbára lakatlan, a mai Óvár-térhez hasonló állapotban levő területen volt s az akkori építés nyomán ott aránylag rövid idő alatt Arad egyik legszebb utja fejlődött ki.

Választási mozgalmak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 23

Keckskemétről jelentik: Nemeskéri Kiss Pál, az alsókerület nemzeti munkapárti jelöltje vasárnap mondott programbeszédét. A jelöltet lovasbandérium, több száz választó és fehérruhás lányok fogadták. Koritsanszky János munkapárti elnök üdvözölte a jelöltet. Nemeskéri Kiss Pál a kijelölt helyen nem tarthatta meg programbeszédét, mert Hock János kortesei Fodor József városatyával élükön és több inasgyerekekkel zajongva, nem engedték a jelöltet szóhoz jutni, aki azután a Royal éttermébe vonult, hol programbeszédét a hallgatóság óriási lelkesedéssel fogadta. Ezután Gallovics Jenő turai plébános beszölt nagy tetzés mellett. Este a jelölt tiszteletére 600 terítékű vacsora volt. A rendőrség a tüntetők közül tizennégyet letartóztatott.

Sátorajaujhelyről jelentik: Buza Barna Justh-párti képviselőjelölt ma mondott programbeszédét. Utána Holló Lajos mondott nagyobb beszédet. Buza Barnát a szocialisták többször megzavarták, különösen azért, mert a választójogot a magyarul írni-olvasni tudáshoz kötötte s a magyarság szupremáciájának biztosítását szükségesnek mondotta. A kerületben szociáldemokrata programmal Jócsák Kálmán munkás is fellépett.

Szeghalomról jelentik: Fábry Károly, a Justh párt gyomai képviselőjelöltje a jelöltségétől visszalépett, mert a jelölés nem volt egyhangú. A függetlenségi párt elhatározta, hogy Kovács Gyula függetlenségi és 48-as kisgazdapárti jelöltet fogja támogatni. A gyomai kerületben Miklós Gyula volt borsódmegyei főispán is fellépett pártján kívüli gazdapárti programmal és Winter Ádám mezőberényi volt községi bíró 48-as kisgazdapárti programmal.

Szekszárdról jelentik: Szabó Károly, a szekszárdi kerület függetlenségi jelöltje ma érkezett meg Szekszárdra programbeszédének elmondására. Bár a rend fenntartására egy század lovasság és 25 csendőr ügyelt fel, az ezrekre menő néptömeg fűtyüléssel, kerepeléssel, abugolással és más lármázással megakadályozta a jelöltet programbeszédének elmondásában. Végül a katonaság és a csendőrség a tömeget szétkergette.

Vácott Kazy József államtitkár tegnap programbeszédét mondott. Egy tojásdobálót elfogtak. Az államtitkár helyi vonatkozású beszédét mondott, azután folytatta körutját a falvakba.

Apponyi Albert gróf szombaton este Temesvárra utazott, hogy a délvidéki kerületekben folytassa körutját. Vasárnap a kisbecskerek és az orczyfalvi kerületben jelent meg, Steiner Ferenc és Romanov Péter támogatására. Apponyi jobbára német nyelven beszölt a németaján választókhoz. Azután Temesváron át Maháláza, Temesferencvárosba ment. Majd Ujbesenyő, Szentandrás, Orczyfalva, Merozyfalva, Gyarmata és Brückenau következett. Apponyi automobilon tette meg az utat.

A budapesti III. kerület demokrata jelöltje, Pető Sándor dr., tegnap tartotta meg programbeszédét. A kibontakozás — mondta Pető — csak a legradikálisabb választójog segítségével lehetséges. Híve a politikai és a gazdasági függetlenségnek. Követeli a progresszív adózást és a szolgálati pragmatikát. Utána Vázsonyi Vilmos is felszólt.

A VII-ik kerületi középiskolai tanárok Réthy Mór műegyetemi tanár elnökele alatt a hó 21-én délután igen látogatott értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy Lányi Mór pártjához csatlakoznak és szavazatukkal a párt jelöltjét fogják támogatni.

A budapesti VII. kerület munkapárti jelöltje, Márkus József, vasárnap délelőtt mondta el programbeszédét a Royal szállótan. Kijelentette, hogy híve az általános, egyenlő választójognak, de mivel erre zajongás támadt, azt mondta, hogy a titkosságot is szívesen látja.

Nagy Dezső dr., az országos függetlenségi

és 48-as párt alelnöke, a budapest-józsefvárosi függetlenségi polgárok által felajánlott jelöltséget elfogadta.

Debrecen: Az I. kerületben a Justh párti Tádós János ellen föllépett Varga Lajos Kossuth-párti és Jóna Vince droguista munkapárti. A II. kerületben a jelöltek: Bakonyi Samu (Justh-párti), Papp József (munkapárti), Nagy József polgári iskolai tanár (Kossuth-párti). A III. kerületben Láng Lajos munkapártival Körösey Kálmán (Justh-párti) és Bokányi Dezső szocialista áll szemben.

H.-M.-Vásárhely: Serényi Béla gróf viszsza lépett. A munkapárt Papi Józsefet, a ref. egyház főgondnokát jelölte. Kun Béla Justh-párti vasárnap mondott programbeszédet. Kivülük a jelöltek: Rezső Pál pártonkívüli, Endrey Gyula Kossuth-párti és Ormós Ede szocialista.

Facsetről jelentik, hogy ott Hajdu Frigyeset jelölték függetlenségi programmal.

Politikai harcok

Aradmegyében.

Programbeszéd. — Véres incidens.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 23

Tegnap, vasárnap Aradmegye több községében programbeszédet terveztek a jelöltek. A legtöbb helyen meg is tartották a politikai gyűléseket, azonban néhol az idő kedvezőtlen volta miatt elmaradtak a politikai nyilatkozatok. Néhány helyen incidens zavarta meg a gyűléseket és vér is öntözte a földet.

A politikai csatákról ez a tudósításunk szól:

A világosi kerületben komoly harc készül a mandátum elnyeréséért. Eddig Pop C. István volt román képviselőnek nem volt ellenjelöltje. Most azonban föllépett vele szemben Nagy Mihály dr. budapesti ügyvéd, egykori szegedi főispán, aki már két ízben ült a parlamentben mint képviselő. Nagy Mihály pártonkívüli programmal lépett föl s amiatt a kerületből jelentik, szép kilátásai vannak. Nagy Mihályt politikai pályáján úgy ismerték eddig mindenkinek, mint komoly, lelkiismeretes politikust, aki a népjogokért harcol évtizedek óta. Nagy Mihály híve az általános titkos választójognak s az a szándéka, hogy a világosi kerület polgárságának érdekeit befolyásával előmozdítja. A jelölt holnap kezdi meg körútját a kerületben. Valerian József földbirtokos elállott a jelöltségtől.

Wenckheim László gróf, a kisjenői választókerület pártonkívüli képviselőjelöltje szombaton délután tartotta programbeszédét Nagypál és Gyulavarsánd községekben. A képviselőjelöltet negyven tagu bandérium fogadta és a népgyűlésen ott volt a választók nagyrésze. Goga Oktávián nemzetiségi ellenjelölt jelen volt a községekben és zavart akart csinálni, ez azonban nem sikerült neki. Népgyűlést akart tartani, de azt Török Ferenc dr. szolgabíró, miután az bejelentve nem volt, betiltotta. A programbeszéd így minden incidens nélkül Wenckheim László gróf meleg ünneplésével folyt le.

Kisjenőről jelentik: Wenckheim László gróf, a kisjenői kerület pártonkívüli képviselőjelöltje vasárnap délelőtt Seprős román községben, délután pedig Vadász és Bélzerind magyar községekben mondott nagyhatású programbeszédet. A jelöltet Kisjenőről és a vidékről sokan kísérték útjában. Beszédet mondtak még a kíséretében levő Karolyi Gyula gróf volt főispán és Vásárhelyi László, a szövetséget ellenzők volt alelnöke.

A jászashely-gurahonci kerületben rendkívül izgatottak a kedélyek. Nagyhalmágyról jelentik: Szombaton délután 6 órakor az itteni

választási mozgalomnak egy különös epizódja történt. Egy Almay-párti (munkapárti) választó, név szerint Banics Maxim (banesdi lakos) „Éljen Almay Olivér” feliratu nemzeti lobogót akart falujába innen hazavinni s azt az uton lobogtatva, egyszerre megtámadta több Pópa-párti (román nemzetiségi) választó s mielőtt még Nagyhalmágyról kiért volna a zászlóval, kiragadták azt a kezéből s rudját darabokra törve s a zászlót szét tépve, a földöz tapostak rajta. A csendőrség a főszolgabíró utasítására rögtön ott termett s a zászlósértés elkövetői közül kettőt letartóztattak. A vallatás során kint, hogy a zászlót Kriszta Tódor nevű lungeorai és Páj Juon banesdi ember ragadta ki az Almay-párti választó kezéből s követte el a zászlósértést. Szerencse, hogy a csendőrség rögtön ott termett, mert különben a gyorsan összegyűlemlt nép még zavargást kezdett volna. A néptömeget szétoszlatták.

A hangulat eddig is izgatott volt, de ezután már nagyon ingerültté vált.

A harc igen heves a mandátumért, mindkét párt erősen dolgozik s nap-nap után sürűn járják a jelöltek s a kortések a falvakat.

A jászashelyi választókerülethez tartozó Guravoj községben állandóan elkezeredett harc folyik a nemzetiségi és munkapárti választók között. A nemzetiségi választókat annyira izgatják, hogy napról napra letépi és meggyalázzák a magyar zászlókat és jelvényeket. Tegnap reggelre is szét tépve és sárba taposva találtak egy nemzetiszínű zászlót, egy román választó pedig egy munkapárti polgár kalapjáról tépte le a jelvényt. Tegnap pedig véres összeütközés volt a nemzetiségi és munkapárti választók között.

A község lakói a korema előtt állva beszélgettek, mikor valaki elkiáltotta magát:

— Éljen Pópa György!

Erre egy másik ember elkiáltotta magát:

— Éljen Almay Olivér.

A kiáltásra a felizgatott román választók közül a koresmáros, Kaprar Pável és két fivére, továbbá Jauc Vasillie rátámadtak az Almayt éltető Zigány Tódorra. Janc bicskát rántott, hogy Zigányt hasbaszurja. Jauc Györgye bírólátva a támadást, közbevetette magát, de a támadást megakadályozni nem tudta és Jauc Zigányt combján úgy megszurta, hogy súlyos sérülését az orvosnak kellett bekötnözi.

Tagányi Sándor dr., a radnai kerület munkapárti jelöltje vasárnap délután négy órakor tartotta Gyorokon a csángó telep választóinak programbeszédét. A telep lakossága lelkes és ünnepélyes fogadtatásban részesítette népszerű jelöltjét. Lázár Pál igazgató-tanító üdvözölte a csángók nevében. Sűrű éljenzések után, Tagányi kijelentette, hogy hosszabb beszédben nem fejti ki programját, mert ugyanis ismerik; munkapárti programmal azért vállalta el a jelöltséget, mert látta, hogy az előző kormány 4 év alatt egyáltalán nem tett semmit, pedig minden becsületes férfinak első kötelessége a haza felvirágoztatását előmozdítani.

Goldis László román nemzetiségű jelölt vasárnap délelőtt Kuvin községben mondotta el programbeszédét. Újára elkísérte az aradi román intelligencia számos férfi és nő tagja.

Máhler György Justh-párti képviselőjelölt vasárnap délután tartotta programbeszédét Aradszentmártonban. A választók azonban, akik haragusan a jelöltre, mert képviselőisége alatt feljűk se nézett, nem akarták meghallgatni a beszédet. Egy darabig abugoltak, majd elvonultak a helyszínéről. Máhler György szakadó esőben alig néhány ember előtt mondotta el programbeszédét.

AZ ÚJ FŐORVOS.

— Tisch Mór dr. —

A szegény beteg a világ legbizalmasabb embere. Mikor a nyavalya éri, el se megy az orvoshoz. Tudnak is azok segíteni! Egy kis háziszser, meg a jó Isten maga többet hisznál. Mikor a baj előregbadik, elmegy végre a doktorhoz. De a szemében ott van a gyanakvás; az orvos az ingyen beteggel nem bínk úgy, mint azzal, aki fizet. Meg se kopogtatja úgy mint a gazlagot. Orvosságot is csak olcsóbbat rendel neki, egy fél receptre való; a fizetőnek két papírszeletet ír tele. A szegény beteghez, ha ágyban fekszik, minden másodnap kukkant be, akkor is csak az ajtóból nézi a beteg kinyújtott nyelvét. A gazdaghoz napjában kétszer is elmegy, az ágyára ül... Persze, a fizető akkor könnyebben is gyógyul.

S ez a bizalmatlanság teszi nehézé a dolgot a hatósági orvosoknak, a kiknek a szegény betegekkel legtöbb dolguk van. Valósággal művészete a gyöngédségnek, meg a tapintatnak, hogy ezt a hitet eloszlassa. Mérhettelen türelem kell, a míg az orvos eléri, hogy az ingyen páciens vele szemben egyformának érezze magát a fizetővel. Különös szívjóság, csodálni való idealizmus kell ahhoz, hogy egy orvosnak ez az ambíciója legyen.

Ezek a tulajdonságok avatták föl igazi hatósági orvosná dr. Tisch Mór s teszik őt méltóvá, hogy Arad város egészségének legfőbb gondozója legyen. Mert minden egyéb pályán lehet az ember kiváló, a nélkül, hogy különös szívjósággal születik, de az orvosnak, a hatósági orvosnak ez elengedhetetlen kvalifikációja.

Kevesebb jóssággal talán vagyont lehet gyűjteni, de akkora népszerűséget, mint az övé, sohase. Ennek a népszerűségnek egyik jele volt, hogy az utolsó város-ata választáson az első kerületben, — a hol a legtöbb szavazó van, — az összes beválasztottak közül ő kapta a leg több szavazatot. A törvényhatóság tagjai is odaadták neki szeretetük jeléül a legkedvesebbet, a mi tőlük telhetett: a szinügyi bizottsági tagságot. Kollégái mind szeretik, — s az egész városban díjat lehet kitűzni egy olyan ember fölfedezésére, a ki Tisch Mórral nem jó lábon van, sőt hogy őt őszintén ne szeretné.

Urbán Iván főispán — pályázat mellőzésével — a városi tiszti főorvosává nevezte ki Tisch Mór drt. Magilllette ez a tisztség, de a kitüntető, kivételes forma is, amelylyel azt kapta. Méltóvá itéli őt erre mindenkinek: az orvostársak, a közönség, a paciensek, közülük az a sok szegény beteg, a kik éjszaka néha háromszor is megzavarták az álmát, megszámlálhatatlan ebédjét elrontották, a nélkül, hogy ezért ő akár a pacienseknek, akár a sorának szemrehányást tett volna.

Tisch Mór született 1854-ben Balényesen. Középiskoláit Balényesen és Nagyváradon, orvosi egyetemi tanulmányait pedig Budapesten és Bécsben végezte. Aradra 1878-ban jött, mikor a Darányi-kórházban mint másodorvos nyert alkalmazást. Ott Kabdebó János és Vas Sándor kollegáival együtt mestere oldala mellett kitűnő praxiszra tett szert. 1880-ban városi kerületi orvosná nevezték ki, s Gáj külvárosban működött öt évig. Onnan az I. kerületbe hozták s azóta ott folytatta áldásos működését. 1901-ben Urbán Iván főispán tiszteletbeli főorvosnak nevezte ki, mig most pályázat mellőzésével a városi tiszti főorvosa lett.

MI TÖRTÉNT

József főherceg és Mihálovics százados között?

Elmondja: Mihálovics Géza. — Felujul a nagy pör.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 23.

Egész Magyarország ostromlan érdeklődése és rokorszenve kísérte Mihálovics Géza századost, amikor oly váratlanul és rejtélyes módon távolították el József főherceg udvarából. A szerencsétlen századost börtönbe zárták, majd néhány hónapi raboskodás után megfosztották rangjától. Mihálovics Géza, ártatlansága tudatában, most pörének újrafelvételét kéri. Ebből az alkalomtól egy fővárosi hírlapíró felkereste az ex-századost zalaegerszegi otthonában. Mihálovics Gézával való látogatásáról a következőkben számol be az újságíró:

Mihálovics Géza, a volt huszárszázados kertészeti munkálkodásba volt elmerülve, amikor elébe léptem. A legnagyobb szívésséggel fogadott és felvezetett a házba.

Mialatt a villa lépcsőin fölhaladunk, szemügyre vezetem az egykori délceg huszárkapitányt, akin a fényes egyenruha helyett kék angol wakingbricez veti ráncait. Egészen a régi: meg nem tört acélos alakja, mozdulatai frissek és ruganyosak, lényéből még mindig kimagyúzik a snájdig lovastiszt és a sima udvari ember elegáns keveréke, — de bánatos fátymögül tör elő szép tekintete és korán megöszült halántéka sok szenvedésről regél.

— Megmondom, noha ugys tudja, hogy a közvélemény önt ártatlannak tartja, akivel szemben súlyos tévedés történt. Szabad tudnom, hogy ön milyen lépéseket tett eddigelő pörének revíziója érdekében?

— Azt annak idején ugys meg fogja tudni a nyilvánosság, — felelt kitérőleg Mihálovics.

— Nos, akkor megmondom én önnek, hogy milyen lépést tett legutóbb is. Vagy másfél hónap előtt folyamodványt intézték trónörökösünkhöz, Ferenc Ferdinánd főhercegehez, de erre semmiféle reagulás se történt. Nem is fog. Ön még a Brioni szigetekre küldte folyamodványát.

Mihálovics meglepődve ugrott fel és kitörő kíváncsisággal kérdezte:

— Hát ezt honnét tudhatják?!

— Tudunk egyebet is. Mikor titokzatos lefolytatása történt, majd mikor az ítélet kihíró lón, végül amikor kiszabadult, ön mindig hallgatott. Hallgatott a tébolydában az orvosok előtt, hallgatott a vizsgálat alatt, hallgatott a tárgyaláson és hallgatott, amióta kiszabadult és itteni magányában él. A köztudatban benne van, hogy ön ártatlan, — még katonai körökben is...

— Katonai körökben? — kiáltott közbe Mihálovics Géza. — Uram, Budapesten egykori bajtársaim, akik előtt ki akartam térni, hogy ne ártsak nekik, könnyezve borultak nyakamba az utcán, kijelentve, hogy tudják ártatlanságomat, keressem igazságomat, rokonszenvük kísér. Ugyanazok Budapesten történt, hogy belépve egy előkelő étterembe, nagy tiszti társaságot találtam ott. Visszaakartam vonulni, de fölugrottak, utánam jöttek, rangtársak és felebbvalók, magukoz ültettek és a rangban legkiválóbb így szólt hozzám:

— Megtisztelsz bennünk-t, bármikor is közibénk ülsz.

— Hát bánnának ekként katonatisztek egy volt bajtársal, akit méltán dobtak ki a hadsereg kötelékéből?!

— Semmiesetre se. De hát akkor miért hallgat?

— Istenem, hallgatni?! — Nézze csak: ha néha kimegyek innét a mezőkre — a városba nem járok — és fölnezek az égre, elfog a keserűség, a kétségbeesés és a vágy, hogy no most odavetted magadat a földre és elkezdsz kiabálni, ordítani, harsonázni, hogy meghallja az egész világ meg az a jó Isten odafent, hogy milyen véres igazságtalanság történt velem. Hát megtörténhetik az ilyesmi?! Szabad ennek lennie?! Lehetséges ez?! Sokszor úgy gondolom, hogy álmodom és föl fogok ébredni, — báha nem igaz az én egész szenvedésem. Kell segítségnek jönnie. Kell, hogy reparálják mindazt, ami velem történt.

— Még mindig remél?

Mihálovics vállat vont.

— Hát hogyné.

— Mit? Egyáltalán mit óhaj?

— A rehabilitációm! Mit egyebet?

A rangomat! Uram, tizenöt esztendeig szolgáltam becsülettel, négy esztendeig voltam a Ludovikában és most — deressedő hajjal és egyoldalú katonai kultúrámmal — szégyenszemre és nyugdíj nélkül kilöknek az utcára! És miért?

— Igaz-e, hogy megírta memoárjait?

Mihálovics elmélázott és némi szünet után így szólt:

— Erről nem akarok beszélni, mert igen könnyen félreértenének. Igenisírtam. Nem annyira memoárokat, mint inkább memorandumot, amelyben elmondom az egész tragédiát. Különbben nem bánom, ha föl is említi, elvégre biztonságban van, — azzal semmiféle hatalmi erőszak se történhetik...

— A memorandum az ön egész életrajzát öleli fel?

— Nem. Hanem az emberek, viszonyok és események tiszta megvilágítása céljából ott kellett kezdenem, midőn a fenségek 1906. év tavaszán Afrikából visszatértek és rá két-három nappal Józsi főherceg sarlachban megbetegedett.

— Egy fontos kérdést akarok föltenni: igaz-e, hogy fogsága alatt levelezéseit, okmányait, intim írásait megdézsmálták?

— Nem igaz. Itt csak egy bizonyos bőrdőnről lehet szó... Nem, kérem, hozzá se nyultak. Intakta visszakaptam mindent.

— Abból a körülményből, hogy megírta memorandumát, — amint nevezi — látom, hogy még se marad diszkrét hullá?

— De ez már nem volna diszkrétció részéről, hanem hülyeség és téboly! Ember vagyok, husból és vérből, akinek joga van kegyelmezéshez és becsületéhez, mint akár a legmagasabb helyeken született kiváltságosoknak. Hiszen ha ekként félreállanék, oda sarokba, némán meghalni, még csak nem is vértanu lennék, hanem kacagtató balek. Nem, uram, én minden törvényes uton és módon tovább keresem az igazságomat és meg is fogom találni.

— Nem gondolja, hogy egynémely felvilágosítással tartoznék a nyilvánosságnak is, melynek rokonszenve eddig is kísérte és talán igazságához hamarabb hozzá segitené?

— Tehát mit akar tudni?

— Mindent, ami lényeges. Mondja el, hogy jutott az udvarhoz? Mért esett ki a magas gráciából? Mondja el bitelesen a főherceg és ön között lefolyt jelenetet, amelyért elítélésére bekövetkezett. Mondja el a vizsgálat részleteit, a tárgyalást, továbbá, hogy mi történt, amióta ön kiszabadult. Pöre revíziója érdekében.

Mihálovics kissé elgondolkodott, majd így szólt:

— Ám legyen!

— Tehát elmondok önnek mindent, amit elmondhatok, de ebből is — noha rengeteg sokat hallgatók el — kitűnik, minő irtóztató igazságtalanság történt velem. Tessék helyet foglalni, itt van papiros meg ceruza, — de egyet kikötök a pontosság kedvéért és félreértések elkerülése végett: el akarom olvasni minden sorát, mielőtt leközi...

— Rendben van, jómagam csak örülök ennek a szigorításnak.

Sorban fölteszem a kérdéseket, úgy, hogy az egészről a Mihálovics életrajza szervesen kifejlődhessék, valamint a befejező tragédia is.

Ime, az 6 elbeszélése szerves összefüggésben:

— 1904. év június hónapban végeztem a honvéd központi lovas iskolát mint főhadnagy s ekkor a marosvásárhelyi 9. honvédhuszárezred állományában voltam. A központi lovasiskola elvégzése után 8 heti szabadságot élveztem, melyet szüleimnél Zalaegerszegen töltöttem. Takács-Tolvay József gróf százados ekkor már az udvarhoz volt vezényelve május 1-től, mint nevelő Józsi főherceg mellett. József főherceg őfensége, akit nem ismertem személyesen, ugyanekkor segédtisztet keresett és Takács engem ajánlott neki. Így helyeztettem át az 1904. augusztus 6-án megjelent Rendelet Kézilönyvel az 1. honvéd huszárezred állományába, hova szabadságom lejártá előtt augusztus 9-én be is vonultam és az ezredsegédtiszt teendőket át is vettem.

Ő Fensége igen jó indulatot mutatott irányomban egész segédtisztiségem ideje alatt. Sőt egy alkalommal tudván azt, hogy egy leköszönt huszárfőhadnagyról körülbelül 18 ezer korona jótállási adósság szakadt reám, kegyes volt ő maga felajánlani ezen adósság rendezését.

A fenségek tapolcsányi tartózkodása ideje alatt igen gyakran jártam oda heteken át referálni, mely alkalommal sokat voltam együtt az egész fenséges családdal.

1907. február 13-án szölitott fel József főherceg, hogy elvállalnám-e László fia neveltetését.

Május 2-án vonultam be a királyi várba. 1908. év tavaszán a főhercegnő és László főherceg kíséretében San Ramonba utaztam.

Április hó 23-án Takács-Tolvay József gróf százados külföldre utazott, azzal, hogy felmentése onnan leendő visszatérteig vagyis az ősz folyamán hivatalosan fog megjelenni, tehát az udvarnál már többé szolgálatot nem teljesít. Ez időponttól Józsi főherceg nevelési vezetésével is megbízattam ő fensége részéről.

A nyarat részben Tapolcsányban, részben pedig Franciaországban töltöttem a fenségek kíséretében, mint egyedüli kíséret az udvarhölgyön kívül. — Franciaországban József főherceg nem volt családjával.

November hatodikán tért vissza a főhercegi család Budapestre, kilencedikén pedig ismét József főherceg kivételével Wienbe utaztunk a jubileumi ünnepségekre való előkészítés céljából. Kiséret ismét az udvarhölgy és én voltunk.

A próbák ideje alatt, melyek eleinte az Angarten palais-ban, később Schönbrunnban tartattak, az ottlevő összes kis főhercegekre én ügyeltem fel és pedig a főhercegi komité megbízásából, melyet Izabella főhercegnő ő cs. és kir. fensége közölt velem.

Ekkor álltam életpályám magaslatán, a főhercegek, főhercegnők, az egész udvar részé-

ről a legkitüntettebb bánásmódban részesültem és sejtelnem se volt arról, hogy közvetlenül bukásom előtt állok.

A hírlapíró a közléseket holnap folytatja.

Tisza, Andrássy, Justh.

Utazó vezérek.

Távirati tudósítás.

Arad, május 23.

Akiket vezéri szerepre predestináltak képességei és polgártársainak bizalma, azok most szinte megállás nélkül utaznak, szónokolnak, agitálnak. Még hétköznapiakon is uton vannak a politika vezetői, vasárnap pedig alig találunk olyan politikust, aki otthon maradna. Tisza, Andrássy, Justh tegnap folytatták a megkezdett körutakat s lelkesítették híveiket az eljövendő nagy harcra.

Tisza támadja a Justh-pártot.

Kiskunhalason járt tegnap Tisza István gróf, támogatni Hegedűs Kálmán jelöltségét, aki egyben elmondta programbeszédét. Utána Tisza szólalt föl. Itt is azt fejtette, hogy a kiegyezés nem volt jogfeladás, mert az két szabad nemzetet hoz kapcsolatba, de úgy, hogy egyik sem szolgálja a másikat; a delegáció egyik állam függetlenségén sem ejt csorbát. A függetlenségi párt ma már magáévá tette a hatvanhetes alapot és a függetlenségi program megállhat a kiegyezés mellett. A Justh-párt terrorral akarja leplezni, takargatni elvfeledését, elvtagadását. Ez a tábor tette lehetetlenné a katonai vívmányokat, mert neki a hatalom kellett; ezért bontotta meg a függetlenségi párt egységét és most odajutott, hogy görcsösen szorongatja tépett zászlajának utolsó rongyos foszlányát, a bankkérdést. Csakhogy a Lukács Lászlóval történt alkudozások után furcsa színben tűnik fel Justhék küzdelme a bankért, a nemzetiségi agitátorokkal való pakálás pedig a választói jogreform terén vet gyanus fényt ennek a pártnak törekvéseire.

Keményen kikelt Tisza beszéde további során az ellen, hogy Justh pártja olyan kerületekben is állít jelöltet, ahol a magyarság a nemzetiségekkel veszi fel a küzdelmet, pedig neki magának nincs ott talaja. Méltó mindehhez az obstrukció rémének idézgetése a tentatartó-háború után.

Délben lakoma volt és délután elutazott társaságával Tisza István.

Andrássy Gyula és a kormány.

Nagymihályról jelentik: Ma délelőtt Andrássy Gyula gróf Jekelfalussy Lajos volt honvédelmi miniszter, Dessewffy Aurél gróf. Bolgár és Sztérynyi volt államtitkárok kíséretében ideérkezett. Andrássy programbeszédében arra hivatkozott, hogy ő nem tartozik egy pártnak a kötelékébe sem. Nem vállal kötelezettséget arra sem, hogy a kormányt rendszeresen támogassa. Kívánja ugyan a 67-es pártok megerősödését, de mégse csatlakozhat a kormányhoz. A választói reformot tartja a megoldandó kérdések közül a legfontosabbnak. A kormány erre nézve nem adott oly programot, melyből meg lehet tudni, hogy mit akar. Aggodalommal néz a kormány nemzetiségi politikájára elé. A választási reform kérdésében megmarad régi álláspontján. Szükségesnek tartja, hogy nagy lépést tegyünk előre, de nemzeti szerencsétlenségnek tart minden oly megoldást, amely a műveletlenséget és tudatlanságot tenné urrá. A katonai kérdésben kívánja, hogy a hadsereg erős, harcra képes legyen, de a nemzeti jelleg mindenütt kidomboríttassék. A haladásnak a kormány csendes

kapacitációja és előkészítő befolyása útján kell létrejönni.

A programbeszédet nagy tetszéssel fogadták, azután még Sztérynyi beszélt. Azt fejtette, hogy Andrássy hívei a kiskereskedők és kisiparosok érdekeit fogják támogatni az országgyűlésen. Délben banket volt, melyen 500-an vettek részt.

Kristóffy programbeszéde.

Kristóffy József volt belügyminiszter, a szliácsi kerület pártönkivüli képviselőjelöltje, vasárnap a kerület egyik legnagyobb községébe, Zólyomlipcsére érkezett. A népgyűlésen, melyen Kristóffy programbeszédét mondotta, mindenekelőtt kijelentette, hogy sokáig habozott, hogy vállaljon-e egyáltalában mandátumot a jelen országgyűlésre. Legközelebb áll a nemzeti munkapárthoz. Csak egy kérdés az, mely közte és a munkapárt közt tisztázva nincs. Ez az általános, titkos választói jog kérdése, melynek tekintetében maguk a vezérek is beismerik, hogy még nem jutottak megállapodásra. Ismerteti az általános választói jogot és kifejti, hogy ez az egyetlen és utolsó eszköz a politikai kibontakozás elérésére, mert a király maga akarja a választói jogot.

Beszéde további folyamán visszautasítja azokat a vádak, melyeket ellene emeltek.

Megdobált választók.

A nemzeti munkapárt Makón Justh Gyulával szemben tudvalevőleg felléptette Rényi József dr. műegyetemi tanárt, akinek a kerületben igen sok híve van. Ez érthetőleg fáj Justhéknek és hogy kellemetlenkedjenek a munkapártnak, tegnap a Rényi párti választókat, akik délután hosszú kocsisorban vonultak ki a tanyákra, mikor onnan visszatértek, a Zöldfa utcában közúttal fogadták. A dobálás folytán két választó súlyosan megsebesült. A rendőrkapitányság erőteljes nyomozást indított. A közbiztonság fenntartása végett a közeli napokban katonaság érkezik Makóra.

Justh Gyula útja.

Justh Gyula jelenleg a Dunántúl járja agitációs körutját. Szombaton Sopronba utazott, ahol Csizmazia Endre érdekében beszélt. Vasárnap reggel Justh Sopronból Deveserre ment, s itt Malonyai Tamás képviselőjelöltet ajánlotta a választóknak. Este Komáromba érkezett Justh Gyula. Tiszteletére banket volt, s itt tartott beszédet Szász József támogatására.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A Hadsereg legújabb száma ma jelent meg. Ez a szám is bizonyítja, hogy a pompásan kiállított újság megérdemli az őszinte támogatást.

* A sajtó hatalma. Igazi amerikai életképet mutat be az Uránia színház egyik pompás mozgófényképe. Egy kis vidéki város napilapjához egy puritán szerkesztő kerül, aki feladatának tekinti, hogy a város polgármesterének panamáit lapjában leleplezze. A polgármester vesztegetési kísérletei hiábavalók, sőt mikor merényletet intéz ellene, még azzal is kudarcot vall. Ekkor bérnyilkosokat fogad fel, akik a szerkesztőt eltegyék láb alól. A polgármester lánya, akit a fiatalember egy ízben lovagiasan megvédelmezett utcai csavargók támadása ellen, értesíti a veszélyről az újságíró, aki készen várja a támadást. A polgármester vezetésével álarcos gazemberek támadják meg a szerkesztőt, magukkal cipelik és amerikai szokás szerint kikötik egy fához. A rendőrség azonban a leány értesítésére kellő időben érkezik és megmenti az ifjút az életveszedelemből. A kötelességét teljesítő újságíró a leány kedvéért megbocsájtja a polgármesternek. A nagyhatású és izgalmas jelenetekben bővelkedő kép őrjáti teteszt arat az Urániában, mely kedden mutatja be ezt utoljára.

Hofrichter — főtárgyaláson.

A cianka is főhadnagy a hadbíróság előtt.

Távirati tudósítás.

Arad, május 23.

Mint Bécsből jelentik, váratlan, meglepő szenzációképen ma délelőtt hozzáfogtak Hofrichter főhadnagy bünpörének tárgyalásához. Utolsó fázisához ért el a mai napon ez a rendkívüli dráma, amelynél feltűnőbbre alig emlékezni az utóbbi évtizedek során. Ennek a modern formákba foglalt rémdrámának tulajdonképpen két áldozata van. Az egyik a megölt vezérkari kapitány, Mader, akinek sirhantja már begyöpösödött, aki nem tud es nem érez már semmit és a másik az a szerencsétlen ember, akit féktelen ambíciója és a felesége iránti kétségbeesett szerelem a mai ember előtt alig érthető rettenetes büncselekmény elkövetésére késztetett. Ez az ember ma került bírái elé, hogy számot adjon a kioltott emberéletért.

A Hofrichter-ügy újabb fejleményeiről a következő tudósítást adjuk:

Teljes titokzatossággal, váratlanul kezdte meg ma délelőtt a bécsi hadbíróság a Hofrichter-pör tárgyalását. Még a múlt hét folyamán jelentést tett a hadbíróság a hadtestparancsnokságnak, hogy a vizsgálat be van fejezve és kérte, hogy a hadtestparancsnok delegálja a bíróság tagjait. Ez meg is történt és egy vezérkari tiszt, két százados, két főhadnagy és két hadnagy neveztetett ki a bíróság tagjaik. A bíróság elnöke a vezérkari tiszt, akinek két szavazata van, a többiek egy-egy szavazattal bírnak. A tárgyaláson részt vesz az auditor is, aki egy személyben vádló és védő is. Egy szavazata van. A tiszteket még szombaton értesítették, hogy kinevezettek a bíróság tagjaik, egyúttal felszólították őket, hogy ma reggel nyolc órakor jelenjenek meg a bécsi hadi törvényszék nagytermében. Ugyancsak még szombaton értesítették Hofrichtert, hogy ma kezdődik a tárgyalás.

Ma reggel a kitűzött időben pontosan megjelentek a bíróság tagjai. A tárgyalás titkos; a bíróság tagjait megeskették és figyelmeztették őket, hogy az ítélet szavazatarányát senkinek el nem szabad árulniok, annak örök titoknak kell maradnia.

Ezután bevezették Hofrichter főhadnagyot. Hofrichter bluzban jelent meg, kard nélkül, sapkáját kezében tartotta. Egy profosz és egy katonai őr kísérté, az őr kint maradt az ajtó előtt és csak a profosz jött be vele. A főhadnagy háromszor meghajolt a bíróság előtt. Arca be van esve, halálsápadt, szeméi mélyen ülnek üregekben.

Kunz őrnagy, hadbíró nyitotta meg a tárgyalást. Mindenekelőtt azt a kérdést intézték hozzá, van-e kifogása a bíróság valamelyik tagja ellen. Hofrichter egy pillantást vetett a bíróságra, aztán halk hangon felelt:

— Nem.

Kunz őrnagy ezután felolvasta Hofrichter valamennyi vallomását, lényegesen megrövidítve, miután legutóbbi beismerő vallomása az előbbieket hatályon kívül helyezte. Hofrichter állva hallgatta végig a vallomások felolvasását, arca közben ijesztő színváltozáson ment át és idegesen rángatta kezét. A felolvasás az egész délelőttöt igénybevette. Miután az összes vallomásokat felolvasták, az a kérdést intézték a vádlotthoz, van-e valami hozzá-

tenni, vagy elvenni valója. Hofrichter csendesen rázta a fejét:

— Nem.

Ezután kikísérték a teremből és a tárgyalást nélküle folytatták és nélküle is fogják folytatni. Csak az ítéletkihirdetésnél lesz ismét jelen. A délután folyamán feleségének és a többi tanuknak vallomását olvasták fel. A tárgyalást hat órakor félbeszakították és holnap folytatják. Ítélethozatalra valószínűleg szerdán kerül a sor.

SPORT.

+ Bajnoki atlétikai viadal Aradon. Kellemes időben, szépszámu intelligens közönség jelenlétében tartotta meg jól sikerült bajnoki atlétikai viadalát az Aradi Posta- és Táviratisztviselők Sportegyesülete. A viadal kifogástalan, szakzerű és gyors lefolyású volt, a versenyrendezés körüli újítások közül nagyon bevalik és a győztes egyesületek ambícióját nagyban fokozta a közönség nagy tetszéssel fogadta, midőn a győztes egyesület zászlóját a póznára felvonták. A versenyen megjelent a Masz. központi kiküldöttje, Neuwelt Emil, a kerület részéről Alt János ker. előadó, továbbá a vendégegyesületek vezetőférfiai. Érthetetlen a Szegedi A. K. elmaradása, mikor ők sok kiváló atlétával és bajnokkal rendelkeznek. A verseny részletes eredménye a következő: 60 yardos síkfutás. Győztesnek tiszteletdíj: I. Magyar Miklós A. A. K. 6¹/₂ mp. II. Nagy János T. A. K. III. Dobó István A. A. K. Mellszélességgel első, ugyanannyival harmadik. Diszkoszvetés (junior). I. Ujlaki Rezső T. A. K. 35-91 méter. II. Kleiser Nándor T. A. K. 34-42 méter. III. Gregus Pál A. A. K. 32-16. 3 angol mértőföldes síkfutás Délmagyarország bajnokságáért, győztesnek tiszteletdíj: I. Bukovinszky János T. A. K. 17 perc 5 mp. II. Knizse Imre A. Postás. III. Belu Jenő T. A. K. 20 méterrel első, 200 méterrel harmadik. Gerelyvetés. Svéd gerelyvel. I. Ujlaki Rezső T. A. K. 48 méter. II. Sztankóczy Ödön A. Postás 41-12 m. III. Gregus Pál A. A. K. 41. 300 yardos síkfutás, győztesnek tiszteletdíj: I. Dobó István A. A. K. 37³/₄ mp. II. Duffner János A. Postás. III. Mészai Béla A. Postás. A verseny egyik legizgatóbb száma, Duffner és Dobó 10 méteren keresztül egymás mellett futnak, végre Dobó a célnál beugrik a mellszélességgel győz. Egy yarddal harmadik. Távolugrás. Gerelyvetés, összetett verseny. I. Magyar Miklós A. A. K. 3 pont, táv. ugr. 6-25 gerely 43-11 m. II. Nagy János T. A. K. 5 pont, táv. ugr. 5-72 gerely 39-70. III. Holt versenyben Sztankóczy Ödön A. Postás 7 pont, és Ujlaki Rezső T. A. K. 7 pont. 1 angol mértőföldes síkfutás Délmagyarország bajnokságáért, győztesnek tiszteletdíj. I. Kiss Gyula A. Postás. 4 perc 58³/₄ mp. II. Horváth Gyula A. Postás. III. Belu Gyula T. A. K. e) szám. A verseny legszebb száma, Kiss könnyen, 50 méterrel nyeri a versenyt, kiváló idő alatt; rossz harmadik. — A verseny után a Millenium sörcsarnok külön termében társas összejövetel volt, ahol kiosztásra kerültek a megnyert díjak. Az összejövetelen megjelentek a társaságok, valamint a szövetség kiküldöttje a különösen nagy számban jelentek meg a hölgyek. A versenyrendezés körül különösen Balázs József, Erdélyi Ferenc és Fritz Zsigmond szereztek érdemeket.

+ Az Aradi Atlétikai Klub május 26-án, csütörtökön (Urnapiján) tartja szezonnyitó háziversenyét. A szezon előrehaladt volta következtében az atléták már elsőrangú formában vannak és így a csütörtöki eredmények országos viszonylatban is kielégítőek lesznek. Az A. K. K. választmánya f. hó 25-én szerdán d. u. fél 7 órakor saját sporttelepén választmányi ülést tart, mely ülése után választmányi vacsora lesz, melyen a bajnok football csapat is részt vesz. Kérjük t. választmányi tagjainknak teljes számban való megjelenését. Az elemzés.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

VALLOTT

a fojtogató-bandavezér anyósa

Uj nyomok a kilencszeres gyilkosság körül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 23.

Kisszentmiklós község lakossága izgatottan és türelmetlenül várja a délvidéki fojtogató banda Märisch-Osztrauban elfogott tagjának, Deszpót Györgynek hazaszállíttatását. A községben nap-nap után valóságos rögtönzött népgyűléseket tartanak. Ahol husz-harminc ember összeverődik, ott egyik szónokolni kezd és osztatlan tetszés közt követeli a rémséges gyilkosságok tettesének kinyomozását, óhajuknak adnak kifejezést, hogy a rejtélyes bűnügyben világosságot teremtsen a hatóság. Azt mondják a község lakói, hogy a nyomozást a legnagyobb eréllyel kell folytatni: mert már eddig is elég bizonyíték van ahhoz, hogy megdöntse a hatóságoknak azt a hitét, mintha a kilencszeres rablógyilkosságot egy személy: az öngyilkossá lett Gecsei Sándor egyedül követte volna el.

Azonban nemcsak a községnek ez a hangulata, hanem az eddig összegyűjtött nyomozási adatok is arról győzték meg a temesvári királyi ügyészség vezetőjét, Boross Dzsó dr., hogy Deszpótot és a kisszentmiklói csendőrség által letartóztatott Deheleán Juon zarándi juhászt, továbbá Bragyán Györgyöt és esetleg Tima Gajánt kell Gecsei bűntársainak tekinteni. A vallomások, melyek közül Deszpót felesége és Tima Gajáné a legterhelőbbek, eddig úgy tüntetik fel Deheleán Juont, mint az embertelen bűncselekmény értelmi szerzőjét, aki boszúból irtotta ki Jovin Nécát és családját.

Boross dr. ma Kisszentmiklóson és Ujaradon tartózkodott. Átvizsgálta a letartóztatottak vallomásait és minthogy ma telt le a bűnvádi perrendtartás által előírt határnapja az előzetes letartóztatásnak és elegendő okot lát a vizsgálati fogság elrendelését kéri felterjesztéséhez, úgy intézkedett, hogy holnap az összes gyanúsítottakat, Brogyán Mátyásnak, Brogyán György fivérének kivételével Temesvárra, a királyi ügyészség fogházába szállítsa a csendőrség. Egyszersmind intézkedett, hogy az Ausztriában letartóztatott Deszpót, a kiadatási eljárás befejeztével, Temesvárra szállíttassa a märisch-osztraui hatóság.

(A gyilkos anyósa.)

Ma délelőtt még egy igen jelentős, terhelő tanu jelentkezett az ujaradi királyi járásbíró-ságnál és vallomást akart tenni Deszpót ellen. A gyilkossággal gyanúsított ember anyósa volt ez, akit a járásbíró a csendőrséghez utasított, ahol vallott is.

Elmondotta, hogy 1908. november 21-ike körül Deszpót majdnem minden másod és harmadnap hazajárt, tehát nem felel meg a valóságnak az, hogy akkor már Németországból irt volna haza leveleket. Vallotta továbbá, ő is tud arról, hogy Deszpót elmondotta feleségének a rablógyilkosságok megtörténtét, mert mikor a feleségem kérdőre vonta, hogy honnan szerzett pénzt, noha nem dolgozik megnevezte a pénz véres forrását.

Mint értesülünk, Deszpót alibijét még egy igen kompetens tanu fogja igazolni. Deszpótékkal közös konyhán él egy régen tudóbeteg ember, aki kérni fogja kihallgatását és el akarja mondani, hogy a rablógyilkosságok idején Deszpót otthon tartózkodott kisebb nagyobb időközökben s minden reggel feldult arccal, vérbe borult szemekkel jött haza.

(A véres boszu.)

A holnap Temesvárra szállítandó foglyok között van Tima György kisszentmiklói lakos, akit a csendőrség most már másodikban tartóztatott le Deheleán Juonnal, a zarándi juhászzal együtt. Ez a Tima ugyanis már 1908. év november havában azt hallotta, hogy Deheleán volt a gyilkosság értelmi szerzője és Deszpót, valamint Gecsei a bűntársai. Megvallotta azt is, hogy Deheleán ő előtte beismerte a tettet és egy éjszaka elmondotta neki, hogy boszuját kitöltőtte Jovin Nécán, aki egy birkalopásból kifolyólag úgy vallott ellene, hogy kenyerét vesztette el és eleszták a kisszentmiklói községi pénztárnoki állásból.

Tima a két év előtti vallomását most szóról-szóra megismételte.

— A gyilkosság napján — ugymond — 1908. november 21-én este öt és hat óra között kint voltam az udvaron és ennivalót adtam a disznóknak. Mikor elvégeztem dolgomat és beakartam jönni a házba, egyszerre kinyílt az utcaajtó és egy ember jött felém.

— Jó estét, köszönt a booskoros, subás ember.

— Jó estét, — válaszoltam neki és megkérdeztem:

— Ki vagy és mit akarsz?

— Én vagyok a Juon, a juhász, — felelte és aztán hozzátette:

— Azért jöttem, hogy megkérdezzek, mikor jössz el a káposztáért, amit ígertem neked?

— Nem megyek a káposztáért, mert többet kerül, minthogyha itt venném Ujaradon, vagy bemennék érte Aradra. Nem kell a káposztád.

— De meg azért is jöttem, — folytatta a juhász, hogy bavigyem a testvéremet és unokatestvéremet a kórházba.

— Ilyen későn? — kérdeztem.

— Kilencig nyitva van a kórház. Addig beérek.

— Aztán megkínált pálinkával. Szabadkoztam, hogy már vacsoráztam, de addig unszolt, míg iltam egyet.

Azt akarta, hogy többet igyak, de nem voltam hajlandó.

Erre aztán kiment és bezártam utána az ajtót. A kerítésen keresztül láttam, hogy felszállott a kecsira és odakiáltotta a kosárnak:

— Hajts!

A kosás a lovak közé vágott, én pedig megfordultam és bementem a házba.

Ezek után történt, hogy a csendőrség Deheleánt letartóztatta egy csütörtöki napon. Négy napig tartotta fogva. Vasárnap szabadlátra helyezték és Deheleán, Timának most tett vallomása szerint még az nap felkereste őt lakásán.

— Egy napon — vallotta Tima — ha jól emlékszem vasárnap, megint eljött hozzám a juhász. Azt mondta nekem:

— Hálát adok a jó istennek, hogy kiszabadultam. Bizony nehéz sor volt ez!

A feleségem vacsorát készített, én meg hoztattam egy liter pálinkát meg bort. Megvacsoráztunk, aztán italozni kezdtünk. Tíz óra után felkelt, mert a vonat fél tizenegykor indult. Felkerekedtünk én meg még három másik ember és elkísértük. A három férfi elől ment, én a juhászzal hátul maradtam. Mikor a legelőre értünk és a juhász látta, hogy az előlmenők olyan messzire vannak, hogy nem halhatnak semmit, egyszerre odafordult hozzám:

— Megboszultam ám magamat. De... roltam Jovin egész családját!

Meghökkenem.

— Hát a te dolgod volt az?

— Igen, az enyém.

— Kivel követte el? — faggattam tovább.

— Gecseivel, Deszpóttal meg a nagybátyámmal.

— Hogyan csináltátok és miképen, kérdeztem és a juhász felelni akart, amikor a három ember megállott, hogy bavárja mig utolérjük őket. Mikor a juhász ezt észrevette, fenyegetve mondta nekem:

— Aztán befogd a szádat, senkinek ne szólj egy szót se, mert különben téved is meggyilkolunk!

Ebben a vallomásban azonban tévedéseknek kell lenniök. Mint emlékeztet, Deheleánt

és három társát Greén Nándor főkapitány bocsátotta szabadon. Még pedig oly módon, hogy Deheleánt Kísszentmiklósról egy esendőőrmeester társaságában elküldötte Zarándra és mindazokra a helyekre, ahol állítólag a gyilkosság idején megfordult és Deheleán akkor alibit tudott bizonyítani.

Tanköltemény.

*
Egy 23 éves nevelő megszöktette a tanítványa öreg mamáját.
*

Hogy közelg a június
S vele az évszázó vizsgák
És drukkolnak iszonyun
Az Alfrédék és a Pisták,
Tollamra tanács kerül
Önökhez egy szót intézek
Figyeljenek jól reám
Gondos apák s példás férjek:
Ne vegyenek instruktort
Nevelőt többé a házhoz,
Aki szavamra hallgat,
Biztos, engem meg nem átkoz.
Mert veszélyes szörnyű mód
Az instruktor, bármi fajta
Legyen vörös a haja
S öklömnyi a szeplő rajta,
Kajla fül és görbe orr,
Lehet akár két ballába
S ha mindjárt a világot
Kettős pápaszemen látja,
Egyforma nagy a veszély,
Az instruktor büvöl-bájjal
Akár ösztövére agár,
Akár csepegjen a hájtól.
Bomlik érte mind a nő
Öregje és fiatalja
S a nevelő kegyetlen,
Mind megeszi, mind felfalja.
Nem tekint a korra ő,
Nem látja az ősz hajszálát,
Örömet szövik vele
Ez a — pardon! — ez az állat.
Mert bármilyen óvatos
A férj, s bármennyire éber,
Nem ellenőrizheti, mi
A pentakiszoktaeder.
És vigyázhat szerfölött
S figyelhet az egész házzal,
Nem tudja, nem osal, vajjon
A „felhuz” az Illással.
A jelszó hát ez legyen:
Le vele az instruktoral
Nem szabad megállani,
Gyerünk előre a korral.
Igy, megeshet a malőr,
Hogy megbukik Alfréd s Jóska,
Ugy, elbukik k. neje
S ön uram, benn van a szószba.
Elhasal így a gyerek
De ezt idővel megszokják,
Megszövik a drága nő
S rádásul önt meg is lopják.
Tétovázni nem lehet
És haladni kell a korral,
Fogjunk össze, férj urak
Le vele az instruktoral!

* * *
Én egytől félek csupán
S egy szoritja el a szívem,
Nem fogadják meg önök
Tanácsom' egész hiven:
Az instruktor megmarad,
Hogy ne bukják meg a Pista
S mellé még egyet vesznek
Ki önöket uraim
Nőjüktől megszabadítsa.

HIREK.

Látható az űstökös.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 23.

Végre megjelent a Halley, a várva-várt űstökös. A ritka látványnak Budapesten nagy közönsége volt tegnap este a Dunaparton, jóllehet, az űstökös csak mint vörös folt jelentkezett a kíváncsi nézők nagy tömege előtt. Az űstökös megjelenéséről Szalay László dr., a meteorológiai intézet adjunktusa, ma a következőket mondta:

— Halley űstököse vasárnap este 8 óra 30 perckor feltűnt gyenge fény formájában. Ebben az időben átlátszó felhőréteg takarta. A Svábhegy irányában volt látható, később pedig folyton süllyedve magassági helyzetéből, a Jánoshegy felé mozgott. Hosszukas, elmosódott, vízszintes fényfoltokhoz hasonlított. A felhők miatt természetesen fénye kevésbé érvényesült. Aszerint, amint a felhőréteg vastagabb, vagy vékonyabb volt, az űstökös fénye gyengült, vagy erősödött. Kilenc óra negyven perckor mélyen a horizontnál volt látható, míg nem egy felhő mögött végleg eltűnt. Pont 9 óra 54 percére esett a lenyugvása. Az űstökös 24-ikéig az Ikrek csillagképében látható. Átmérője másfélszer nagyobb, mint a holdé. Ögyallán a felhők miatt nem tudták megfigyelni az űstököst.

Az országból több helyről érkezett jelentés arról, hogy látták az űstököst.

Sátoraljaújhegyről írják: E hónap 20-án este, naplemente után, 1 óra 45 perckor feltűnt az égbolton a Halley-űstökös csóvája. Kezdődött az Aurigánál s a Cassiopeán áthaladva, a Hattyu alfája és bétája között a Sascsillagképig nyulott. A csóva igen halvány volt, kontúrja azonban meg lehetőszen határozottan rajzolódott le. Végződése foszlányos s hirtelen elkeskenyedő. A csóva anyagának ritkasága feltűnő, mert a Cassiopea csillagjai élénk fényvel ragyogtak át rajta. Az űstökös magját felhő takarta és így nem volt látható.

Halmiból táviratozzák, hogy a Halley-űstökös tegnap este 8 óra 10 perctől egész 9 óráig a nyugati égbolton szabad szemmel is láthatóvá vált. Az űstökös magja intenzív fényben tündökölt, azonban csóvája nem volt kivehető rendesen.

Alsókubinból jelentik, hogy a Halley-űstökös szombaton este 9 óra 10 perckor feltűnt és rövid ideig szabad szemmel is látható volt.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 24-én az időjárás: enyhe, nyugaton elvélve csapadék, zivataros.

— A munkapárt végrehajtó bizottságának ülése. Az aradi nemzeti munkapárt végrehajtó bizottsága naponta ülést tart délután 6 órakor a Batthyány-utca 20. szám alatt lévő pártirodában.

— Andrányi báró a királynál. Budapesti tudósítónk jelenti: A mai általános kihallgatások során Ő felsége Andrányi Károly bárót is fogadta. A báró megköszönte a király kegyét, a bárói méltóság adományozását.

— A lil. kerületi nemzeti munkapárt választói ma, kedden este fél kilenc-kor a fejsze-utcai Csungán vendéglőben társas összejövetelt tartanak, melyre a párt tagjainak mennél nagyobb számban való megjelenését kéri a kerületi elnökség.

— Pálffy István gróf szerencsétlensége. Pozsonyból jelentik, hogy Pálffy István grófot szélütés érte; orvosai azt hiszik, hogy a gróf nem heveri ki a bajt.

— „Délmagyarország.” Hosszu várakozás után, miközben technikai akadályok miatt háromszor is ki kellett tolni a megjelenés dátumát, e hó 22-én, vasárnap megjelent a legfrissebb szegedi lap, a Délmagyarország. A várakozásnak teljesen megfelel ez a lap, amely a magyar hírlapirodalom egyik legértékesebb termékének mutatkozik. Eleven, színes, tele érdekességgel, s teljesen igazolja azokat a jóslatokat, amelyeket a magyar sajtó legelőkelőbb tagjai hozzáfűztek. Ezek között vannak Rákosi Jenő, Hock János, Molnár Ferenc, Singer Zsigmond stb. A lap első száma 64 oldal terjedelemben jelent meg. A vezércikket Návay Lajos írta, s egész sereg érdekes riport s interjú tartja a lapot. A Délmagyarország felelős szerkesztője Róna Lajos, a magyar hírlapíró gárda egyik legtehetségesebb tagja.

— Mesék a harmadik egyetemről. A minap az a hír járta be a lapokat, s ezt természetesen korteseszköznek is kihasználták már a kicsinyesen gondolkodó koponyák, hogy a kultuszminisztérium Debrecennek ítélte oda a harmadik egyetemet. Molnár Viktor államtitkár ma egy újságíró előtt, a hírre vonatkozólag, a következőket jelentette ki:

— A hír, hogy a kormány Debrecennek ítélte a harmadik egyetemet, ebben a pozitív formában nem igaz. Tény, hogy a kultuszminisztérium mostanában foglalkozott a harmadik egyetem föllállításának kérdésével és pedig abból a szempontból, hogy a városlakók közül anyagi tekintetben melyik volna a legalkalmasabb? Kitént, hogy ebből a szempontból tényleg Debrecennek van legtöbb jogcíme az egyetem elnyerésére, mert Debrecen város közönsége ajánlotta fel az egyetem eljaira a legnagyobb összeget. De sem a legutóbbi, sem az azelőtt való miniszteri tanácskozás a dologgal konkrét formában még nem foglalkozott.

— Csőd egy aradi kereskedő ellen. Guttman Izidor aradi Szabadság-téri férfi és női divat kereskedő ellen az aradi kir. törvényszék mint csődbíróság elrendelte a csődöt. Csődbiztos Heller Mór dr., tömeggondnok Nagy Sándor dr., tömeggondnok helyettes Bóns Károly dr. Guttman önmaga kérte a csőd elrendelését, hitelezői az utóbbi időben nagyon zaklatták és nem tudott eleget tenni fizetési kötelezettségeinek. A passzívák 35000 koronára rugnak.

— Halálozás. Özv. Wisnyák Ignácné Schurda Janka május 23-án 71 éves korában Aradon meghalt. E hó 24-én délután 4 órakor temetik a Kelemen-tér 7. szám alól.

— Dungyerszky botránya. Ujvidékről a dúsgazdag Dungyerszkynek, a bácskai nábob fiának fura éjszakai botrányáról kapunk távirati tudósítást. Dungyerszky György, aki csak nemrég került ki valamelyik szanatórium-ból, tegnap éjszaka Ujvidéken, az Erzsébet-vendéglőben mulatott és hátulról botjával fejbe vágta Szentiványi Árpád ügyvédet. Az ügyvéd az ittas millicmosra rohant s csak nagynehezen tudták szétválasztani őket. Közbelépett Ottó Mihály szállótulajdonos is, de vesztére, mert az ifju nábob őt is fejbeverte. Innét a fiatal Dungyerszky áment a Fehér hajó vendéglőbe, ahol minden bevezetés nélkül megakart rohanni az ott mulató közönséget. A bántalmazott emberek előbb lovagiasan akartak elégtételt szerezni, de arra való tekintettel, hogy az ifju botrányhős csak nemrég jött ki a szanatóriumból, hát inkább bűnvádi feljelentést tesznek ellene.

— Nyomdászjubiläum. Vasárnap délután ünnepele az aradi összyomdászszág *Joanovits* Tivadart, az *Aradi Közlöny* tördelőjét abból az alkalmából, hogy pályafutásának huszonötödik esztendejét elérte. Az ünneplő közönség a Fekete Sas vendéglőben vette körül a jubiléant, akit elárasztottak ajándékokkal és a tisztelet számos jelével.

— A Barnum cirkusz katasztrófa. New-yorkból jelentik: Nagy katasztrófa érte a világhírű Barnum és Bayley féle cirkuszt. A cirkusz egy Newyork közelében levő városban tartózkodott a előadás közben kigyuladt. A cirkuszban akkor mintegy ötezer ember volt, akik között páni félelem tört ki a vad rohannással igyekeztek a kijárok felé. A cirkusz szolgálai, hogy a közönség menekülését megkönnyítsék, széthasogatták a sátor vászonfalait. A menekülők ijedelmét még növelte a közeli állatsereglet állatainak borzalmas üvöltése. Az irtózatos tumultusban körülbelül harmincan súlyosan megsebesültek.

— Öngyilkos aradi iparos. Kinos és évek óta tartó sorvasztó kór keserítette el Náder József aradi késműves életét, melyet tegnap délután egy revolverlövés fejezett be. „Esz-tendők óta viselem az életkeresztjét” írta a halál küszöbéről a rendőrségnek. Rettenetesen sok testi szenvedéstől szabadította meg a revolvergolyó a szerencsétlen öreg embert. Hetvenegy esztendőt élt Náder József, aki saját kezével oltotta ki életét, miután évek hosszú során át naponta és óránként a halálnál is borzasztóbb szenvedések árán mesterségesen hosszabbította meg szomorú vergődését. A rák emésztette el szervezetét és eme lassu, de biztos sorvasztás közepette is majdnem az utolsó hetekig maga vezette példás szorgalommal a Minorita-palotában levő késműves üzletét és ipartelepét. Tegnap délután két óra tájban azt a kívánságát fejezte ki, hogy fürdeni akar. Ámbár szokatlannak találta neje, hogy a napnak ebben a szakában kér fürdőt a férje, de ellenvetés nélkül adta ki a cselédnek a parancsot, hogy készítsék el a fürdővizet, mert azt vette észre, hogy Náder egy-két nap óta teljesen levert és szótalan volt. Arra azonban nem gondolt, ami rövid félóra múlva bekövetkezett. A beteg ember bement a fürdőszobába megtett minden előkészülődést a fürdéshez és alig, hogy neje távozott és becsukta az ajtót, az addig az inge alatt rejtgetett kilenc milliméteres hat lövetű revolverrel jobb halántékába golyót bocsájtott, amely nyomban megölte. Mire hozzátartozói befutottak a szobába, a család fő kisenvedett. Levelet csak a rendőrséghez intézet. Kék ceruzával kuszn írott és nagy lelkifelfindulást eláruló néhány sorban arra kéri a hatóságot, hogy holttestét ne boncoltassa fel, mert az orvosok ugyanis tudják, hogy milyen kinos és elképzelhetetlen fájdalmakat okozó betegségben szenved évek óta. Náder, aki csak legutóbb adta át üzlete vezetését fiának, éveken át sokat dolgozott és sokat fáradozott, tekintélyes tagja volt az aradi iparos társadalomnak. Néhány évvel ezelőtt már követett el öngyilkossági kísérletet, de akkor a feleségének sikerült a fegyvert férje kezéből kiesvarni. Az elhunytat kedden délután 6 órakor temetik a Lipót utca 11. sz. szám alól.

— Elfogott izgatók. Karánsebesről jelentik, hogy *Muszte* gör. kel. lelkészt és *Habán* dr. ügyvédet, akik *Vlad* Aurél érdekében korteskedtek, a esendőrség Glimbikán községben tartóztatták és beszállították a karánsebesi ügyészség fogházába.

— Dr. Wiener Gyula fogorvos tisztelettel tudatja klienseivel, hogy helybeli és interurbán telefont vezetett be 768. számmal.

— Ki tudja, hol van a mamája? Budapestről jelentik: A Peterdy-utca 22. szám alatt lakott *Harraskievics* Józsefné, született Csermák Magdolna. A múlt héten arról értesítették hivatalosan az oriaszonyt, hogy Prágában egy tizenhatezer korona örökség vár rá. *Harraskievics* né el is utazott Prágába és hogy ne legyen teljesen egyedül, magával vitte *Mayer* Frigyes házitanítót. A pár megérkezett Prágába, a pénzt fölvette és aztán Bécsbe utazott. Hogy innen hova utazott, senki sem tudja. Az asszony joghallgató fia, a 21 esztendő Károly ma megjelent a budapesti rendőrségen és bejelentette a pár eltűnését. Egyben kijelentette, hogy száz korona jutalmat ad annak, aki 55 éves édesanyja nyomára vezet.

— Letartóztatott hivatalnok. Budapestről telefonálta tudósítónk, hogy *Hajdu* Vilmos 34 éves volt hivatalnokot, akinek kávépörkölőüzlete van, ma letartóztatták. *Hajdu* az üzletét legutóbb részvénytársasággá akarta átalakítani s a részvényesektől 80000 korona értékű értékpapírt vett át. Ezeket elzalogosította, ahelyett, hogy rendeltetési helyére juttatta volna. Közben a részvényesek terhére okirathamisítást is követett el s e miatt ma letartóztatták.

— Véres összetűzés — politikai vitából. Most nekünk is ilyen címek alatt kellene írni: „A függetlenségi párt áldozata”. A függetlenségi vérebe garázdálkodása. — „Gyilkos banda”. stb. stb. De mi nem követjük a tulsó oldal haromodorát, hanem nyugodt tárgyilagossággal megírjuk, hogy vasárnap a *Dvorszák*-kereszmában (a Gyár-utca 10. szám alatt) *Zetyik* István közműves koponyáját meglékeltek mert nem éltette Barabást. *Fuhrman* Gusztáv asztalos szintén megsebesült azért, mert nem akart rajongani a függetlenségi pártért.

— Öngyilkosság — hat leány miatt. Temesvárról jelentik: *Kadár* Imre battai birtokos öngyilkosságot követett el. Leveleiben azt adja okul, hogy felesége a napokban szülte meg hatodik leánygyermekét és fél, hogy nem tudja férjhez adni ezt a sok leányt.

— Lipikfürdő parkja a most zárult nemzetközi kertészeti kiállítás tájfestészeti osztályán állami aranyérmert nyert képsorozattal volt képviselve, melyet a király ő felsége a kiállítás e hó 14 iki látogatása alkalmával beható szemlélre méltatott és legmagasabb tetszésének és meglegedésének adott kifejezést.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban május 22-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Nagy Ignác igazgató-tanítónak Anna nevű leánya, Weinberger Ferenc betűszedőnek Teréz nevű leánya, Knapp Miklós szabónak Ilona nevű leánya, Heiuz Ferenc vasszertgályosnak Aranka nevű leánya. Meghalt: Kerner Antalné 50 éves asztalosmester neje, Pucsa János 2 és fél éves fia. Házasságot kötött: Kresz Dezső kocsiifonyozó G. Varga Etelkával, Biró József asztalos Ujvári Eme-rentiával, Nann János ablaktisztító Pálkás Bor-bálával, Radlich Manó máv. váltóór Weisz Paulával.

— Náder J. késműves cég Arad (Minorita-palota.) Megérkeztek a legjobb hajszütővasak, ugymint hajfodorító Marcell és ondolirozók. Ajánljuk a sportolók részére kerekas korcsolyáit. Sportegyletek előnyben részesülnek. 1831

— Franczia likőrök legbiztosabb készítésére — házilag — a likőr aroma 1 füveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

A kiváló bór- és lithiumos gyógyfürdő

SALVATOR

vese- és hólyagbetegségeknél, köszvényes, cukorbetegségnél, vörhenyes és húrtól bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes szavanyvíz.

Kapható ártárvizkezelőhelyeken és gyógykezelőintézetekben.

SCHULTES ÁGOST

Szentesi-útszél, Budapest, Rózsák t. 2.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre vasárnap délelőtt, a tagok élénk érdeklődése mellett tartotta évi közgyűlését. A közgyűlést *Tedeschi* Viktor elnök nyitotta meg, aki bevezetőjében utalt arra, hogy a kereskedők között az utóbbi

időben nem tapasztalható az az együttérzés, mint a korábbi időkben, pedig most nagyobb szükség van arra, mint valaha. [Ennek az összetartásnak ápolására hívta föl a Kör tagjait. A jegyzőkönyv hitelesítésére *Illics* Zsigmond és *Winternitz* Jenő tagokat kérte föl. *Faragó* Rezső titkár ismertette a kör választmányának és egyes osztályainak elmúlt évi működéséről szóló jelentést, majd a számadásokat. A körnek 340 tagja van; elmúlt évi bevételei 4842 koronát, összes készpénz-vagyona 24.479 koronát tesz ki. A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette s a pénztárkezelő és egyéb tisztviselőknek elmúlt évi buzgó működésükért elismerést szavazott. Ezután a választmányának a kör házépítésére vonatkozó előterjesztése következett, a melyről lapunk más helyén emlékezzünk meg. Végül a tisztikar megválasztása volt a sorrenden. A közgyűlés *Tedeschi* Viktor elnököt és *Hegy* Albert alelnököt kiváló érdemeik elismerésül egyhangulag, szavazás mellőzésével választotta meg. A továbbiakra a választást szavazatszedő küldöttség vezette, amelynek tagjai *Glück* Dezső elnökségével *Grallert* Rezső és *Schwarzberger* Manó, jegyzője *Sándor* Artur volt. A közgyűlés kevés változtatásokkal a régi tisztikart, választmányt és számvizsgáló-bizottságot választotta meg.

Budapesti szerelmek.

A nyomozás.

— Fővárosi levél. —

Gyepes Antal dr. ügyvéd minta-alakja a szolgálatkészségnek. A tárgyalásokon ő kínálja megüléssel a bírót. Nincs ember, kit ne kínáljon meg ötkrajcáros szivarral és fényes ígérettel. Az utóbbival szivesebben, mint az előbbivel. Egyik kártára feleségét ismételtén megkínálta a csillagos éggel és szívével. A szép asszony mind a kettőt tisztelettel mellőzte.

Ugyanez a szép asszony nemrégiben izgatottan állított be Gyepes dr.-hoz.

— Egy nagy szivességre kérem.

— Parancsoljon! Boldoggá lesz.

— A férjemről van szó, — folytatta a szép asszony, haragban égő arccal. — Az a nyomorult megcsal engem.

— Lehetetlen... ámbár...

— Bizonyos! Tudoi akarom, kivel. Mindenáron tudni akarom.

A szolgálatkész ur eléggülten dörzsölte a kezét.

— Ennél mi sem könnyebb, nagyságos asszony. Ebben a tekintetben a modern technika... Azt pontosan meg lehet tudni.

— Igazán?

— De mennyire! Személyt, helyet, időt, módot... Három nap alatt minden adat kacsói között lesz. Csak bizza reám.

A szép asszony melegen szorította meg a szolgálatkész ur kezét.

— Köszönöm, hálás leszek...

Gyepes dr. még abban az órában felkereste az egyik jónévű magán-detektiv-céget. Beszélt a főnökkel, *Magyary*-Kossa Gézával:

— A dolog rendkívül fontos. Az én személyem mellékes. A megbízást önagysága adja. Az eredményt velem tessék közölni. Található vagyok délután 3—5 között a Szabadság-kávéházban. Gavallérosan fizetünk. Kövessen el minden lehetőt.

Harmadnap délután a magán-detektiv kisodulával a kezében felkereste Gyepes dr-t a Szabadság-kávéházban. Diszkrétén félrehívta. Aztán a fülébe sugta:

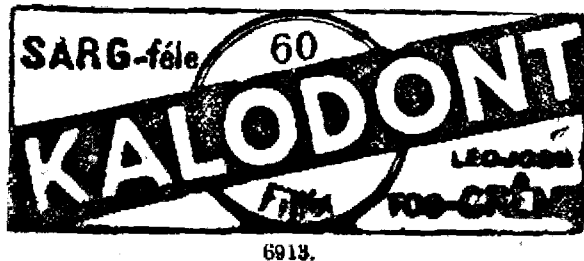
— Most távoztak a hotel garniból.

— Brávó! És ki a hölgy?

A detektiv átadta a cédulát.

— Ez.

Gyepes dr. feltette a ovikkerjét és elolvasta: „Dr. Gyepes Antalné, Teréz-körnt 26/b. II. emelet, 15.”

TANÜGY.

(—) Zongoravizsga. Masansker Böske a budapesti m. kir. zeneakadémián zongorából a 7. osztályról sikeresen vizsgázott. Masansker Böske, aki egy Kölcsey-zsur alkalmával már feltűnt szép játékával, Szilágyi Gyula zongoratanár tanítványa.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— A peronospora fellépése. A m. kir. amperologiai intézet közli a szőlőgazdákkal, hogy megállapításai szerint Babocsán, Somogy megyében a peronospora már fellépett a szőlőleveleken 1—2 filléres nagyságu fehér foltokban jelentkezik. A szőlő fertőzése a május 15-ike körül beállott lehűléssel kapcsolatosan történt és a beállott meleg párázatos idő után siettetette a kitörést. A meteorológiai viszonyokat kértanilag értékelve igen valószínű, hogy a szomszédos területeken, hol szintén azonos időjárási változások érvényesültek, így Somogyban, Tolnában, Baranyában, Zalában és a horvát részen, Kőrös, Verőce megyében a peronospora mihamarabb el fog terjedni. A második permetezés tehát 1 százalékos bordó lével a legsürgősebben végrehajtandó. Tekintettel a nagy valószínűséggel várható hősiyledekre, a permetezés az ország más részeiben is a legnagyobb erővel megindítandó vagy megismétlendő, mert a peronospora korlátozása csak az elsődleges fertőzések minél teljesebb elnyomása révén érhető el.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

☛ Távirati tudósítás.

Budapest, május 23

Kínálat, vételkedv korlátozott. 5 ezer mm. csendes, változatlan.

Az árak 50 kilónkénti számítva:

Dél. sárlat	3 órai sárlat
Tengeri 1910. májusra 5.48—5.47	5.54—5.55
Buza 1910. októberre 9.74—9.75	9.79—9.80
Buza 1910. májusra 11.22—11.23	11.36—11.37
Rozs 1910. októberre 7.54—7.55	7.58—7.57
Zab 1910. októberre 6.51—6.52	6.55—6.56

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Május 23. —

Magyar aranyárjádék 4%	114.—
Magyar koronajárjádék 4%	92.15
Magyar koronajárjádék 4 1/2%	82.75
Magy. földteherm. kötvény 4%	98.25
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	94.—
Magyar nyeresémsorssegy kölcsön	227.—
Tiszasszab. és szegedi sorajegy kölcsön	158.—
Osztrák járadék papírban	94.25
Osztrák járadék ezüstben	98.10
Osztrák járadék aranyban	116.80
Osztrák koronajárjádék 4%	94.20
1860. évi osztrák államsorssegy	172.—
Osztrák magyar bankrészevény	17.70
Magyar hitelbank-részevény	832.50
Osztrák hitelintézeti részevény	663.50
Osztr.-magy. államvasutai részevény	755.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.08
Német birodalmi marka	117.52 1/2
London vista	2.097 1/2
Páris vista	95.32 1/2
20 márkás arany	23.50

Felolós szerkesztő:
BOLGAR LAJOS.

1951

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Béla Simonyi-utca 1. száma, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. május 24-én, kedden

1. Jég és hó között. Természet után. — 2. Felrobbant bomba. Nevettető. — 3. Az aranyvizet foglya. Dráma. — 4. Pali kerekos korcsolyái. Kacagató. — 5. A saját hatalma. Dráma. — 6. Fátoltanc. Színes felvétel. — 7. A gyermek detektív. Komikus. — 8. Arab lovasság. Latványosság.

Előadások délután 1/2 6 óráig kezdve.

E hó 24-étől bemutatóra kerül

Edvard angol király temetéséről,

a folyó hó 20-án, Londonban készült mozgófénykép felvétel.

Előkézzületben

Napoleon.

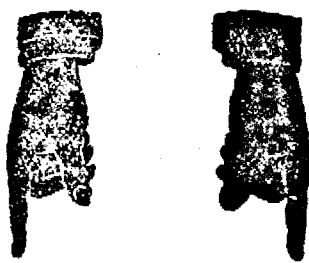
Ira: Pekár Gyula.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.

Nyomdánkban

egy ügyes

kifutó fiú

azonnal

felvétetik.

Limbek János és fia

első magy. kir. szab. érekeperső-gyára és temetőrendező

Intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtethetetlen jó édesanya, anyós, nagynya és rokon

özv. Wisnyák Ignácné,

szül. Schurda Janka urnőnek

f. 6. május hó 23-án, reggeli háromnegyed 5 órakor, életének 71-ik évében rövid szenvedés után történt jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványai május hó 24-én, d. u. 4 órakor fognak Kelemen-tér 7-ik számú házban a római kat. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért június hó 4-én d. e. 8 órakor fog a főt. minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

A'dás emlékére!

Arad, 1910. május hó 23-án. 2276

Vértes Alajos, Vértes Károly gyermekei Vértes Alajosné szül. Baschka Ilona, Vértes Károlyné szül. Gyöngyösi Ilona menyei. Vértes Marianna, Vértes Janka unokái.

Stoosz gyógyfürdő

Elsőrangú klimatikus gyógyhely és vizgyógyintézet
(Abaujtona vármegye)

650 méter a tenger színe fölött, gyönyörű fenyvesek között, különösen kedvező tavaszi és őszi időjárással. Klimája enyhe, levegője ózondus és pormentes, ivóvíze páratlan.

Gyógyeszközök: Vizgyógyászati, tejkúra, fenyő-, oxigén- és szénasfürdők, masszázs és villamosítás.

Javalva van: idegesség, ideggyengeség, méhszenv (hysteria), rászék (hypochondria), álmatlanság, hűdések és bennulások esetében Továbbá: vérszegénység, sápkor, vértódlások, idült tüdőhurut, hörgőgöcs (Asthma), kezdődő tüdővész, gyomor- és bélhurut, köszvényes bántalmak, morphinus betegség esetében stb.

Igazgató-őorvos: Dr. Cairfusz Dezső kir. tanácsos, a Ferenc József-rend lovagja, (ki telen gyakorló orvos San-Remóban)

Igen mérsékelt árak, kitűnő ellátás. Elő- és utóidényben a szobaárakból jelentékeny engedmény.

Fürdő-idény: május 15-től szeptember 30-ig. Posta- és táviratállomás helyben, vasúti állomás: Mezőszék. Prospektust küld

2218 a fürdőigazgatóság.

Rendkívüli olcsó árakban árusítunk

férfi öltöny, felöltő és fiu ruhákra tiszta gyapju szöveteket.

LEICHNER és FLEISCHER

Arad, Szabadság-tér 17. — Telefon 475. szám.
Kizárólagos posztó gyári raktár. 1166

Legjobb és legolcsóbb forrás.

Kizárólagos

kávé

tea és rum

= üzlet. =

ATLANTIKA KÁVÉ és TEA
BEHOZATALVillanyüzemű kávépörkölőn (legjobb rendszer)
minden órában friss pörkölés.

ARAD, Andrassy-tér 20., sz. szemben a megyeházzal.

Szakszerű, példásan tiszta kezelés.

Városi és megyei telefon 609. sz.

2198—1910. pm. sz.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségénél 6 korona napidíjjal javadalmozott közbiztonsági állatorvosi állás üresedett meg. Felhívom a szabályszerű képzettséggel bíró pályázni óhajtókat, hogy a képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelendő pályázati kérvényeiket hozzam 1910. évi május hó 31-ig nyújtsák be.

Aradon, 1910. évi május hó 12.

Varjassy,
polgármester.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

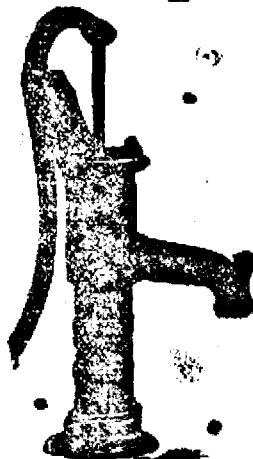
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztáltságot azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közönségeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső gummizott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

7253—1910. kh. szám.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy egy előfordult veszteségi eset következtében Aradváros területén levő összes kutyáknak f. é. április hó 28-tól számított 40 napig kötve tartását vagy szájkosárral való ellátását rendelem el.

Az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t.-c. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi ministerium által 40.000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt elfogott kutyák kiirtandók lévén: felhívom a közönséget, hogy a rendelet intézkedéseit pontosan betartsák, mert mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül szabadon járnak, a pecér által elfogatni fognak s a törvény szerint kiadhatók nem lévén, elfogatásuk után azonnal kiirtatnak.

A rendőrkapitányi hivatal mint I-sőfoku állategészségügyi hatóságtól.

Arad, 1910. évi április hó 23.

Sarlót,
főkapitány.

Takarékpénztári részvények

(borosjenői, gurahonci, pankotai
gazdasági, tenkei, világosi)

ELADÓK.

Cim a kiadóhivatalban.

2262

Használjon Nagysád Földes-féle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsírtalan, vegytiszta készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést keltett.

ARA 1 KORONA.

Margit-szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

361

Árverés.

Nagy Farkas aradi bejegyzett cégnek a Commercial-bank (Actien-Gesellschaft) bródi a/S cég elleni ügyében 61 nördő, összesen 10411 kilogramm súlyú szilva-lekvár folyó (1910.) ezerkilencszáztíz évi május hó (28) huszonnyolcadik napján délután (3) három órakor a helyszínén, Aradon, Andrassy-tér 24—25. szám alatt, a Neuman-palota udvarán, hordóval együtt azonnali átvétel és készpénz fizetés mellett, közbenjöttömmel nyilvános árverésen el fog adatni.

Beles János,
kir. közjegyző.

2268

Jégszekrényeim!

Az ideai jéghiányra való tekintettel sikerült egy oly jégszekrényt gyártanom, amely kevés jégszükséglettel **kitűnően hűtenek.**

Hentesek, mészárosok, vendéglősök és magánosok szives figyelmébe ajánlom

jégszekrény árjegyzékemet,

melyet kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Használt jégszekrények ujakra becseréltetnek és kijavítva ismét jutányos árért eladatnak.

Kohn József,

bádogos, vízvezeték berendező

ARAD.

Gyártelep Batthyányi-utca 32.

Üzlet Andrassy-tér 13.

Yárosi és megyei telefon 333. 457

APRÓ HIRDETÉSEK.

A Kinek

ismerettség híján

háztartásra, nevelésre, üzletvezetésre, könyvelésre, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vinczellőre, kertészre,	kulcsárra, gazdatisztára, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodászolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,
---	---

AKI

eladni kíván

borot, szonográf, borot, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást, stb. vagy
---	--

AKI

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,	kocsit, lovat, halászatot, telket,
---	---

AKI

mindenféle vétel vagy bérbevitel céljából keresek;

AKI

valamely állást betölténi kíván: legbiztosabban értekezni, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetés

rovatát használja

Kaszinók, vendéglősök és magánosoknak a **legjobb minőségű**

2007

gyertyánfa-bábukat

és I-ső osztályu

lygnum-sanktum tekegolyókat

b. figyelmébe ajánlja

Bauer Gyula

Arad, Andrassy-tér, Minorita-palota.

Samplon, Confetti

legolcsóbb árban. Crépe papírok a legdivatosabb színekben. Nyári Divatalbum 60 fillér Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. Telefon 517. 167

Nős, fiatal kereskedő

2000 korona óvadékkal raktárnoki, felügyelői, pénztárnoki, vagy más bizalmi állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2242

Családi ház

kerestetik bérbe 3-4 tiszta utcai szobával, megfelelő mellékhelyiségekkel és udvarral augusztus 1-ére. Ajánlatot kér Neubauer József Endrőd, Békésmegye. 2269

Schärm József kertészete

Lippán ajánlja a közönség szives figyelmébe gyönyörű rózsá tenyésztését. Legújabb fajok, 1-2 évesek, bármikor ültethetők és cserepekben bármily mennyiségben kaphatók.

3000 holdas

birtok bérletre kerestetik. Megkívánatik, hogy a birtok lehetőleg termőföldről álljon. Részletes ajánlatokat pontos adatokkal „Nagybérő” jellegével a kiadóhivatal továbbítja.

Ügyes hölgy

ki a gyorsíráshoz ért és a gépírásban is teljesen jártas, felvételt. Ajánlatokat fizetési feltételekkel és az eddigi gyakorlat megjelölésével „Gyár” jellegével a kiadóhivatal továbbítja.

Vendéglő

teképpályával és jóforgalmu fűszerüzlet jutányosan eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2274

Barna asszonynak

levele van a kívánt helyen. 2278

Zongora

rövid és jó, olcsón eladó. Thököly Imre-utca 11. sz. II. udvar. 2271

Bérletre keresek

1000 holdas birtokot, a mely tulajdonképpen részben szántóföldről és rétből áll. Ajánlatokat „1000 holdas bérlet” jellegével a kiadóhivatal továbbítja.

Senkey-utca 17. szám alatt

egy 16 m. és 6 széles rég levont faalkotmány azonnal eladó kedvező árban. Bővebbet ugyanott. 2094

Rövid zongorát

megvételre keresek. Wigder, Csernovits Péter-utca 10. 2236

Szőlő birtok

vétel és eladására a hegyalján előjegyzéseket elfogad: Weber Károly bankbizományi iroda Világos, telefon szám 20. 2095

Férjem elhalálozása folytán

eladom a hegyi új és ó boraimat. Transport és fél hordók is eladók. Özv. Hay Józsefné, Deák Ferenc-utca 22. szám. 2259

Egy jóforgalmu szatocsüzlet

joggal, berendezéssel együtt azonnal eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2268

Eladó

egy csinosan berendezett fodrász-üzlet jó forgalmu helyen, üzletfelhagyás miatt. Cím a kiadóhivatalban. 2075

Bölsche

szerilem az élők világában. Annak fejlődéstörténete és vándorútja. 8 kötet, füzve 18 kor, kötve 24 kor. Az I. kötet fejezeteiből: A szerelem erősebb mint a halál. Mysterium. Szerilem a föld őskorában. Ösnemzés. A törpék világa stb. Kapható Kerpel Izso könyvkereskedésében, Aradon, Andrassy-tér 20. Telefon 385. sz. 525

Ka cigarettázik

használjon Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva, Aradi jégtelep, Petőfi-utca 7/a. Telephon 199. sz. 1981

Modernül berendezett

parkettás butorozott szoba kishozzával, villanyvilágítással, fűdőszoza, esetleg zongora használatlaltal is, katonatiszt részére igen alkalmas, azonnal kiadó Petőfi-utca 10. I. emelet. Ertekezhetni Horovitz-cégnél, Forrai-utca sarok. Telefon 715. 2064

Eladó ház.

Belvárosban 4500 koronát jövedelmező ház 65.000 koronáért eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2104

Értesítés!

Tudatjuk a m. t. helybeli és vidéki közönséggel, hogy az eddig Boros Béni-tér 3. sz. alatt létezett

kocsigyártó üzletünket

Boros Béni-tér 22. sz. alá

helyeztük át.

Hol készítünk minden e szakmába vágó munkákat. 2144

Kiváló tisztelettel

Nádassy és Mészáros,
kocsigyártók.

10 drb.

Aradi vasipari

részvény

egyenként

2272

80 koronáért

eladó

Dengl Lajos

urnál, ARAD.

5826—1910. kh. szám.

Hirdetmény.

A sertésvész (sertés pestis) és a sertés orbánc terjedésének megállítására céljából a magyar királyi földmívelésügyi miniszterium által kiadott 2300—III. 3—1910. számú körrendelet az érdekeltek által a kapitányi hivatal állategészségügyi osztályánál és a Gáji alkaptányi hivatalnál a hivatalos órák alatt betekinthező.

Arad, 1910. évi május hó 13.

Sarlot,
főkapitány.

ÉRTESETÉS!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy az **Arad, Andrassy-tér 20. szám alatt** levő

temesvári első nap és esernyőgyár

vezetését füző különlegességekkel egybekötve átvetttem.

Aradi nyomda részvén; társaság könyvnyomdája.

Főtörökvésem lesz, hogy az igen tisztelt vásárló közönség legmesszebb menő igényeit is szolid és figyelmes kiszolgálással mindenkor legjobban kielégíteni. 2245-

Szives pártfogást kér, kitűnő tisztelettel

Varga D. Dani.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyáranak festékével.